

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

16. jún 2024

12

Slovo

Tituly svätých

OD PREPODOBNÝCH PO STARÝ ZÁKON

Koučing ako dar

ROZHOVOR S MARIÁNOM KUBEŠOM

Prvé prijatie sviatosti zmierenia a slávnostné prijatie Eucharistie

V NAŠICH FARNOSTIACH

3 SVÄTÝ OTEC

Apoštol lásky z Latinskej Ameriky

4 TÉMA

Tituly svätých (2)

8 ROZHOVOR

Koučing ako dar

10 IKONA

Iverská ikona Bohorodičky (3)

13 PRÍBEH

Manželstvo je láska (1)

14 ROZHOVOR

Život po boku s ním

16 RODINA

Kariéra a oneskorené manželstvo, a rodičovstvo

Videohry a pravidlá

Potrebuje láska pravidlá? (9)

24 SPOLOČNOSŤ

Žijeme v diaspóre

26 UDALOSŤ

Prvé prijatie sviatosti zmierenia a slávnostné prijatie Eucharistie (1)

JEDNA CESTA

» Juraj GRADOŠ

Pol druhej popoludní. Deti sedia v aute. Konečne všetky tri. Výdych. Už iba pár kilometrov, šesť zákrut a sme doma. Ticho v aute vystrieda hádka, kto mal lepší obed. Víťaz nebol nikto – prehral som ja sám. Teda moja nervová sústava a uši. A po hádke prišla otázka, čo budeme jesť. Stal sa vám takýto príbeh alebo niečo podobné? Myslím si, že to už zažil každý z nás. To naše je vždy lepšie. Kedysi by ste povedali: „Naša krava lepšie mlieko dáva.“ Dnes: „Môj mobil je lepší.“ Alebo: „Messi je lepší ako Ronaldo.“ Či naopak. Jednoducho to svoje vidíme ako niečo lepšie, dôležitejšie. Dieťa chce mať to lepšie. Tú väčšiu či lepšiu polovicu čokolády. Tam, kde je viac orieškov.

V istom momente sa toto správanie detí preklopí do dospelosti. Myslíme si, že sme dospelí, lebo máme viac ako osemnásť. Možno i sedemdesiatosem. Vek je však iba číslo. Lebo vo svojej podstate sme ostali na úrovni dieťaťa. Nedokázali sme dorásť na úroveň rodiča. Stále si myslíme, že ten náš pohľad na svet je lepší. Ten náš kandidát, naša strana, náš klub... to sú jednotky. Ostatní sú „iba odvar“. To preniká i do duchovného sveta... Jednoducho súdime a odsudzujeme. Preto, lebo niekto má iný pohľad na svet, na život, na politiku či Boha. Lebo iba my jediní poznáme a máme pravdu. Ak ste sa v týchto slovách našli, poďte ďalej. Ak nie, skúste si ich prečítať znova. Mať svoj názor, ktorý prezentujem ostatným, je správne vtedy, ak ho viem obhájiť a viem o ňom diskutovať. Teda som schopný pripustiť i názor úplne opačný. A to v pokoji, bez potreby prejavovať emócie. Niekedy je ten opačný názor scestný, naozaj chybný. Hádkou, násilím či manipuláciou to však nezmeníme. Nie dlhodobo. Možno pod naším tlakom ustúpi, ale nakoniec... Rýchle riešenia nepomôžu. To, čo pomáha, je rešpekt. Rešpektovať toho druhého, jeho právo na názor, pokiaľ ten neohrozuje základné piliere spoločnosti, jej mravné zásady.

A to platí aj v oblasti viery. Nielen výberu náboženstva, ale i jeho prejavov. Jeden sa potrebuje modliť ruženec. Iný hodinky z časoslova. A podobne. Každý si zvolil vlastný spôsob komunikácie s Otcom. Čo sa týka formy, obsahu i dĺžky trvania. Prečo? Lebo sme iní, sme jedineční. Cesta k Bohu nie je iba jedna. Sú ich miliardy. Pre každého Otec prichystal nielen jednu, ale viacero ciest. Nezáleží mu na tom, ktorú z nich si vyberieme. Pre neho je dôležité, že dôjdeme domov. Na obed, poobede, podvečer, večer či na začiatku noci. Kedykoľvek. To chce. Ak je on taký štedrý k nám, že nám ponúka cesty priamo vytvorené podľa

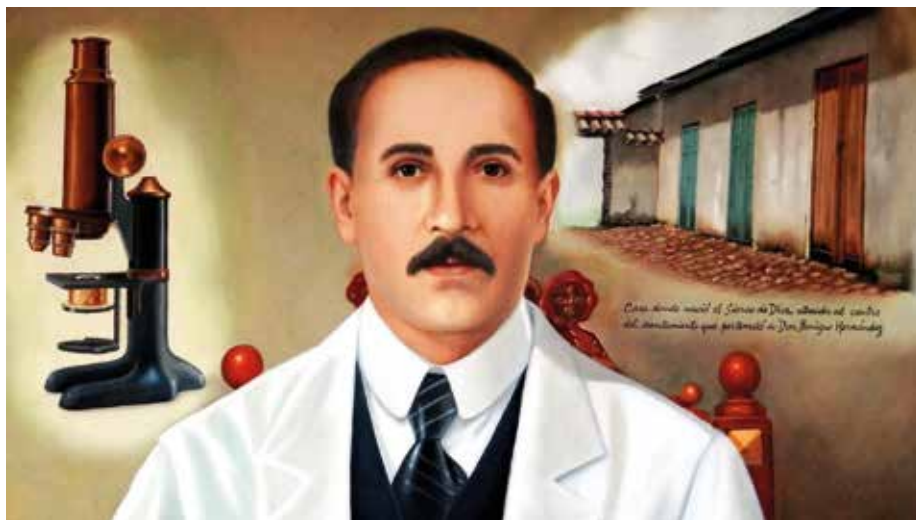
freepik.com

našich osobností, ušité nám na mieru, prečo máme stále potrebu iných nútiť ísť po našej ceste? Pre nich je to cudzia, nie príjemná cesta. Nechajme ich najst seba samých, ich cestu. Nechajme druhého človeka veriť svojím spôsobom. Modliť sa tak, ako mu to vyhovuje. Ak mu jeho cesta, jeho spôsob modlitby dáva život, robí ho šťastným, prečo ho o to chceme pripraviť? Veď ani nám by sa nepáčilo, keby sme sa museli zriecť svojej cesty. Skúsme byť teda ako náš Otec. Rešpektovať osobitosť druhého, byť pokojní a schopní dialógu, diskusie. A možno až vtedy zbadáme skrytú krásu svojej vlastnej cesty.

Gradoš

Recyklujte tento časopis: DARUJTE HO PRIATEĽOM.

Confidencia Episcopal Venezolana

APOŠTOL LÁSKY Z LATINSKEJ AMERIKY

» Marek BARAN

Blahoslavený José Gregorio z Venezuely bol ďalším svedkom ohlasovania evanjelia, ktorého život priblížil pápež František vo svojej katechéze.

Dnes sa vydáme do Latinskej Ameriky, konkrétne do Venezuely, aby sme spoznali osobnosť laika, blahoslaveného Josého Gregoria Hernándezza Cisnerosa. Narodil sa v roku 1864 a viere sa naučil predovšetkým od svojej matky, ako sám povedal: „Matka ma od kolísky učila cnostiam, dávala mi rásť v poznaní Boha a ako sprievodcu mi dala lásku.“

Skutočne láska bola tou hviezdou, ktorá pomáhala nasmerovať život blahoslaveného Josého Gregoria. Bol to dobrý a milý človek, s veselou povahou, bol obdarený výraznou inteligenciou; stal sa lekárom, univerzitným profesorom a vedcom. Predovšetkým však bol lekárom blízko najslabším, a to natoľko, že ho v jeho vlasti nazývali „lekárom chudobných“. Vždy sa staral o chudobných. Pred bohatstvom peňazí dával prednosť bohatstvu evanjelia a svoj život venoval pomoci núdznym. V chudobných, chorých, migrantoch a trpiacich videl Ježiša. A úspech, o ktorý sa

vo svete nikdy neusiloval, získal a naďalej získava od ľudí, ktorí ho nazývajú „svätcom ľudu“, „apoštolom lásky“, „misionárom nádeje“.

José Gregorio bol skromný, láskavý a ochotný človek. Poháňal ho vnútorný oheň, túžba žiť v službe Bohu a blížnemu. Toto je apoštolská horlivosť: nesleduje vlastné túžby, ale disponibilitu voči Božím zámerom. A tak blahoslavený pochopil, že starostlivosťou o chorých bude uskutočňovať Božiu vôľu, pomáhať trpiacim, dávať nádej chudobným a nesvedčiť o viere slovami, ale príkladom.

Položme si však otázku: odkiaľ vzal José Gregorio toľko horlivosti? Čerpal z istoty a sily. Tou istotou bola Božia milosť. Napísal, že „ak sú na svete dobrí a zlí, zlí sú tam preto, lebo sa sami stali zlými: ale dobrí sú takí len s Božou pomocou“ (27. mája 1914). A on sám najprv pocítil, že potrebuje milosť, žobral na ulici a veľmi potreboval lásku. A tu bola sila, z ktorej čerpal: blízkosť s Bohom. Bol mužom modlitby – bola to Božia milosť a dôvernosť s Pánom.

A v kontakte s Ježišom, ktorý sa obetuje na oltári za všetkých, sa José Gregorio cítil povolaný obetovať svoj život za pokoj. Práve prebiehala prvá svetová vojna. 29. júna 1919 ho navštívil priateľ a našiel ho veľmi šťastného. José Gregorio sa dopočul, že bola podpísaná zmluva o ukončení vojny. Jeho ponuka bola prijatá a on akoby tušil, že jeho úloha na zemi sa skončila. V to ráno bol ako zvyčajne na omši a z nej šiel po ulici, aby priniesol lieky chorému. Keď však prechádzal cez cestu, zrazilo ho auto; prevezený do nemocnice zomrel pri vyslovovaní mena Panny Márie. Jeho pozemská cesta sa tak končí na ceste pri vykonávaní diela milosrdenstva a v nemocnici, kde ako lekár vykonal majstrovské dielo. Aj to je apoštolská horlivosť, aj to je ohlasovanie evanjelia, aj to je kresťanská blaženosť: „Blahoslavení tvorcovia pokoja.“ (Mt 5, 9) Nasledujme kroky blahoslaveného Gregoria: laika, lekára, muža každodennej práce, ktorého apoštolská horlivosť viedla k tomu, aby celý život žil rozdávaním lásky. (úryvok z katechézy z 13. septembra 2023)

V homílii Svätého Otca Františka na sviatok Zoslania Svätého Ducha zazneli aj tieto slová: Kresťan nie je dominantný, jeho sila je iná, a to je sila Ducha Svätého – a nie je to ani vypočítavosť a dôvtip, ale koná tak s energiou, ktorá pochádza z vernosti pravde, ktorej Duch Svätý učí naše srdce a dáva jej v nás rásť. A tak sa odovzdávame Duchu Svätému, nevzdávame sa moci sveta, ale naďalej hovoríme o pokoji tým, ktorí chcú vojnu, hovoríme o odpustení tým, ktorí zasievajú pomstu, hovoríme o prijatí a solidarite tým, ktorí zatvárajú dvere a stavajú bariéry, hovoríme o živote tým, ktorí si volia smrť, hovoríme o úcte tým, ktorí radi ponižujú, urážajú a zavrhnújú, hovoríme o vernosti tým, ktorí odmietajú všetky putá a mylia si slobodu s povrchným, nepriehľadným a prázdny individualizmom. Bez toho, aby sme sa nechali zastrašiť ťažkosťami, výsmechom, odporom, ktorý dnes, tak ako včera, nikdy nechýba v apoštolskom živote. Duch Svätý nám dáva silu ísť vpred a zavolať každého s rovnakou jemnosťou, aby ho prijal. My všetci, bratia a sestry, veľmi potrebujeme nádej, ktorá nie je optimizmom, nie, nie, je to niečo iné. Potrebujeme nádej. Nádej je zobrazená ako kotva tam na brehu a my sa držíme lana. Smerujeme k nádeji. (Marek Baran)

ΟΙ ΑΓΙΟΙ

ΠΑΝΤΕΣ

4 SLOVO | TÉMA

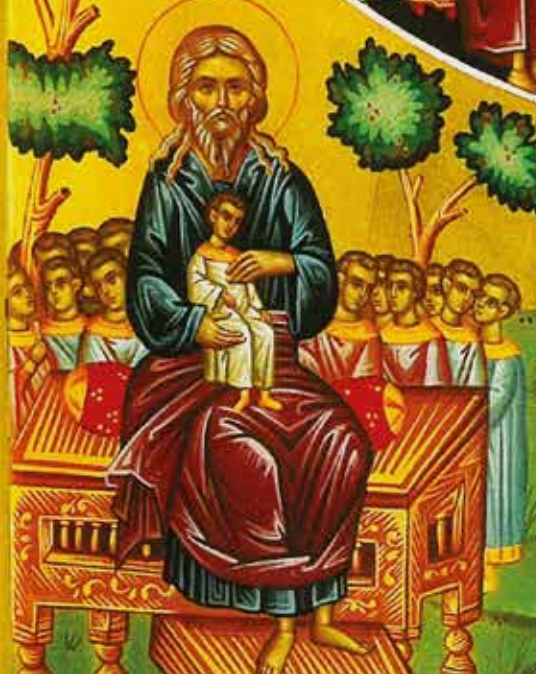
ΕΙΣ ΤΗΝ
ΑΓΙΑΝ
ΑΙΩΝΑ
ΑΙ
ΚΑΙΟΙ
ΕΝ
ΡΗ

ΔΙΚΑΙ
ΟΙ ΕΙΣ
ΤΟΤΗ
ΑΙΩΝΑ
ΑΙΩΝΑ
ΑΙΩΝΑ

ΑΒΡΑΑΜ

ΙΑΚΩΒ

TITULY SVÄTÝCH (2)

» Michal BUČKO

Pokračujeme v objasňovaní titulov, ktoré sa objavujú v spojitosti so svätými našej Cirkvi. Nasledujúce riadky nemajú za cieľ byť náhradou životov svätých, skôr môžu slúžiť ako istá inšpirácia na poznávanie a vyhľadávanie životopisov svätých, ktorí sa nachádzajú v našom cirkevnom kalendári.

Svätcí sú živí. Aj keď ich telesné ostatky držíme vo veľkej úcte, neprichádzame k nim ako k mŕtvym, ale ako k živým svedkom, ktorí tvoria nespočetné zástupy stojace pred Bohom a modliace sa k nemu. Najlepšie to vidno pri liturgii, keď spomíname všetkých svätých, a to hneď dva razy obširnejšie a skrátene niekoľkokrát pri rôznych bohoslužbách. Prvýkrát sa všetci svätí spomínajú pri proskomídií a druhý raz počas anafory, teda v rámci eucharistickej modlitby. To je dôvod prvej prosby prositeľnej ekténie: *Pri spomienke na všetkých svätých, znova a znova modlíme sa v pokoji k Pánovi*. Samozrejme, že sme nespomenuli všetkých svätých po mene – to predsa ani nie je možné. Spomenuli sme ich cez ich spoločné zaradenie v skupinách praotcov, otcov, patriarchov, prorokov, mučeníkov, vyznávačov, askétov a podobne.

PREPODOBNÍ

Všetci spomenutí svätci majú svoj hlavný titul, ten najvznešenejší – svätý. Problém sa však môže objaviť, keď sa pozrieme na ďalšiu kategóriu svätých mužov a žien. Mnohé prívlastky a tituly, ktoré používame, totiž pochádzajú z prvých storočí kresťanstva, dokonca majú svoj pôvod ešte v predkresťanskom religióznom prostredí, sú ovplyvnené dávnou kultúrou a nepochybne jazykom, najmä gréčtinou a neskôr cirkevnou slovančinou. V cirkevnom kalendári sa tak objavujú dve hlavné označenia – vyššie spomenutý titul svätý a druhý, veľmi frekventovaný – prepodobný (kedysi uvádzaný ako úctyhodný). Slovo svätý je nepochybne všeobecne zrozumiteľné, ide o osobu, ktorá žila podľa Božích prikázaní a naplno odovzdala svoj život Bohu. Týmto termínom možno

označiť aj každého pokrsteného, pretože patrí Bohu, žije Kristov život, a preto je svätý. Zložitejším sa však javí slovo prepodobný. Tento termín je doslovne prevzatý z cirkevnej slovančiny a stojí za ním grécky výraz *hósios* – čo znamená nedotknutý hriechom, slobodný od slabosti, nábožne dodržiavajúci morálne zákony, úplne svätý a podobne. Pôvod tohto gréckeho slova je prakticky neznámy a v biblickom preklade sa interpretuje jednoznačne ako svätý. Do moderného slovenského liturgického prekladu sa však dostalo toto slovo v cirkevno-slovenskej podobe a hneď na prvý pohľad je zrejmé, že chce vyjadriť, že daný svätec sa veľmi podobá

na Boha. Existuje však aj druhý výklad tohto termínu, kde sa nehovorí o podobe, ale o staroslovienskom termíne *podobáti*, čo znamená aj patriť – teda ide o osobu, ktorá úplne patrí Bohu. Tak či onak, tento titul sa udeľuje mužom a ženám, ktorí odišli spomedzi ľudí do púští a kláštorov, do ústrania a na pusté miesta, aby sa tam venovali výlučne modlitbe a práci. Ak išlo o muža – mnícha, ktorý sa stal vzorom pre ďalších nasledovníkov, pripája sa k tomuto titulu aj slovo otec, respektíve náš otec, a v prípade ženy – mníšky, matka, respektíve naša matka. A tak máme nášho prepodobného otca Antona Veľkého či prepodobných otcov kyjevsko-pečerských alebo našu prepodobnú matku Máriu Egyptskú, ktorá síce nezaložila žiaden kláštor, ale stala sa vzorom pre mnohých v kajúcnom živote; alebo prepodobnú matku Teodoru, ktorá predstierajúc, že je muž, žila po celý život v mužskom kláštore a po mnohých útrapách našla spočinutie v Bohu. Veľmi špecifickú skupinu v rámci prepodobných tvoria tzv. blázni pre Krista. Aj keď ich nie je veľa, majú v Cirkvi svoje miesto. Títo prepodobní blázni sa na verejnosti správali ako skutoční blázni. Robili to preto, aby sa im ľudia vysmievali a ponížovali ich, takto sa snažili pokorovať, aby sa priblížili ku Kristovi. Medzi nich patrí napríklad prepodobný Andrej, ktorý po vízii, v ktorej videl Krista pozývajúceho ho byť bláznom pre neho, chodil po uliciach, znášal útrapy, horúčavu i chlad, urážky a dokonca aj bitku. Žobral a to, čo dostal, dával chudobným. Pre túto pokoru získal dar proctva a múdrosti a vďaka nemu dnes oslavujeme sviatok Ochrany presvätej Bohorodičky, ktorú videl, ako vchádza počas bohoslužby do chrámu v Blachernách, aby sa tu modlila a tak chránila svoj veriaci ľud. Niektorým z prepodobných sa pridáva aj označenie bohonositeľský (niekedy nesprávne prenášané z cirkevnej slovančiny ako *bohonosný*), tento termín nás chce upriamiť na skutočnosť, že daný svätec nosil vo svojom srdci Boha, ako napr. svätý Eutymios či svätý Sáva. Netreba si to myliť so svätým Ignáčom, ktorý sa ako jediný hieromučeník označuje ako Bohonositeľ.

„ Kriste Bože, tvoja Cirkev ozdobila sa krvou mučeníkov ako purpurovým plášťom. Prelievajú ju po celom svete a teraz ich ústami volá k tebe: „Zošli svojmu ľudu hojné dary. Udeľ pokoj veriacim a našim dušiam hojné milosti.“

Tropár Nedele
všetkých svätých

Prepodobní zvyknú mať aj rôzne prívlastky podľa toho, odkiaľ pochádzali či k akému kláštoru patrili, alebo čo zvláštne vykonali. 15. januára si tak pripomíname prepodobného Jána Chatrčníka – prívlastok Chatrčník pochádza z jeho životopisu, podľa ktorého žil vlastnými rodičmi nepoznaný v chatrči blízko ich domu ako chudobný mních. Zvláštnosťou sú prepodobní, ktorých prívlastok pochádza z gréčtiny a nezvykne sa prekladať, ako je to napr. u prepodobného Teodora Trichinasa, čo znamená Chlpatý, keďže nosil chlpatý kožený odev. Poznáme aj tzv. stĺpnikov, ktorí celý život prežili na stĺpe, na veľmi obmedzenom mieste – napr. prepodobný Alypios, ktorý žil na približne šesťnásť metrov vysokom stĺpe, či Simeon, ktorý zo svojho vysokého stĺpa (veriaci mu ho niekoľkokrát počas jeho života dobudovali a zvýšili) konal mnohé znamenia a zázraky; ďalej poznáme tzv. zatvorníkov, ktorí celý život strávili v uzavretej cele na spôsob väzenia a nikdy z nej nevychádzali.

LEKÁRI A NEZIŠTNÍCI

Svätí Kozma a Damián, Kýros a Ján, Panteleimon a Hermolaos a mnohí ďalší svätci dostali označenie nezištníci. Títo svätci uzdravovali ľudí nielen prirodzeným spôsobom, ale konali zázraky a uzdravenia v mene Ježiša Krista, v ktorého pevne uverili, preto sa im dostalo aj označenia divotvorci. Keď svätý Panteleimon, vyštudovaný lekár, našiel na ulici mŕtve dieťa poštípané hadom, prosil Ježiša o jeho uzdravenie. Z jeho životopisu vieme, že dieťa zázračne ožilo a svätec sa stal horlivým kresťanom a svedkom Ježiša Krista až na smrť. Všetky tieto skutky títo ľudia konali z lásky ku Kristovi a celkom nezištné, bez nároku na odmenu, za čo dostali označenie nezištníci. Spomínaní sú v modlitbe počas malého posvätenia vody, ktoré sa koná predovšetkým 1. augusta.

STAROZÁKONNÍ SVÄTÍ

Trocha nepoznanou a zvláštnou skupinou sú starozákonní svätci. Pre niektorých sa môže táto skupina svätých javiť trocha špecifickou, keďže žili ešte pred príchodom Mesiáša, keď bol vstup do neba nemožný pre každého potomka Adama. To je dôvod, prečo sa rímska Cirkev zvykne vyhýbať titulu svätý pre týchto starozákonných svätcov a skôr im dáva prívlastok spravodlivý a podobne. To však neznamená, že by neboli títo ľudia uctievaní ako svätci. V našej cirkvi sa

wikimedia.org

nevyhýbame titulu svätý ani pre starozákonných mužov a ženy, veď ich život je inšpiratívny aj pre nás kresťanov. V rámci týchto svätcov vynikajú najmä proroci, ktorých liturgická spomienka je na Prvú pôstnu nedeľu. Aj keď sa táto nedeľa dnes skôr spája s víťazstvom ortodoxie, pamiatka prorokov je evidentná z čítaní a z liturgických textov. Osobitne je v našej cirkvi oslavovaný svätý prorok Eliáš, no nemenej známi sú aj ostatní proroci a hrdinovia Starého zákona ako Mojžiš, Dávid, Šalamún a mnohí ďalší starozákonní svätci, najmä však telesní predkovia Ježiša Krista, na ktorých si spomíname hlavne pred sviatkami Narodenia Pána. Sem zaraďujeme aj proroka Daniela a svätých troch mládencov a mnohých ďalších, ktorých životy sa stali prorocťami o príchode Krista Spasiteľa. Zvláštnosťou v našom cirkevnom kalendári je pamiatka na starozákonných mučeníkov, tzv. Machabejcov. Aj keď nepoložili svoj život za Krista, predsa zomreli za dodržiavanie Mojžišovho zákona a odmietli pohanské zvyky a príkazy kráľa Antiocha IV. Epifana. Sedem bratov Machabejcov sa tak stalo svedkami Bohom daného zákona spoločne so starcom Eleazarom

a nakoniec po všetkých dokonala aj ich matka, no počas mučenia ich povzbudzovala, aby sa nedali zlomiť a priniesli túto obeť Bohu. Ich pamiatku si pripomíname 1. augusta a v niektorých farnostiach sa dostali aj do ľudových zvykov a ľudovej slovesnosti.

Svätci sa stali neoddeliteľnou súčasťou kresťanského každodenného života. Sú nimi preplnené nielen kresťanské kalendáre, ale dokonca ľudová slovesnosť a mnohé pranostiky ich poznajú v rôznej podobe a pripisujú im rozmanité, niekedy až magické úlohy. Svätec je však v prvom rade služobník, ba blízky priateľ Krista tak ako každý kresťan. Tvoríme tak spoločne jedno veľké spoločenstvo, my tu na zemi s tými, ktorí sú už oslávení a ktorých nazývame svätí. Aj keď im Cirkev prideliť rôzne tituly a označenia, ich najvznešenejším titulom je, že patria Bohu, že sú mu podobní, sú s ním tak úzko spojení, že môžu prichádzať a pomáhať nám, aby sme dosiahli ten stupeň svätosti, ktorý dosiahli oni. (dokončenie z minulého čísla)

SAMSONOVA NADĽUDSKÁ SILA (3)

Záverečná časť Samsonovho života je priblížená v texte 16. kapitoly Knihy sudcov. Samson sa zamiloval do Dalily, ženy, ktorá žila v údolí Sorek. Filištínski náčelníci ponúkli Dalile tisícsto strieborných, aby presvedčila Samsona, nech jej prezradí zdroj svojej sily. Samson jej povedal, že by zoslabol, keby ho niekto zviazal siedmimi čerstvými, ešte nevyschnutými šlachami. Dalila potom zviazala Samsona siedmimi čerstvými šlachami, zatiaľ čo Filištínci čakali v miestnosti. Keď oznámila ich prítomnosť, Samson okamžite pretrhol šlachy, čím ukázal, že to nie je tajomstvo jeho sily. Dalila sa potom pokúsila odhaliť tajomstvo jeho sily ešte dvakrát. Raz jej Samson povedal, že zoslabne, ak ho zviaže novými, ešte nepoužitými povrazmi. Druhýkrát jej povedal, aby zaplietla jeho pramene vlasov do osnovy a pripevnila ich kolíkom. Pri každej príležitosti klamal a dokázal sa oslobodiť. Keď Dalila začala sponchybovať Samsonovu lásku k nej, nakoniec jej prezradil skutočné tajomstvo svojej sily: svoje neostrihané vlasy. Opäť zavolała filištínskych pánov, ktorí prišli s peniazmi. Dalila uspala Samsona na kolenách a nechala jedného muža, aby mu ostrihal vlasy. Keď Samsonovi oznámila prítomnosť Filištíncov, nemal silu ich poraziť, pretože „Pán od neho odstúpil“. Filištínci mu vypichli oči, odviekli ho do Gazy, zviazali ho a prinútili ho vo väzení točiť mlyn. Samsonovi však medzitým opäť začali rásť vlasy.

Kým filištínski páni oslavovali zajatie svojho nepriateľa Samsona sviatkom venovaným ich bohu Dagonovi, zavolali Samsona, aby prišiel a vystúpil pred nich, a pozabával ich. Keď sa Samson nachádzal medzi stĺpmi ich chrámu, požiadal svojho sprievodcu, ktorý ho viedol za ruku, aby položil jeho ruky na chrámové stĺpy. Samson v tej chvíli vzýval Pána a prosil: „Pane, Bože! Rozpomeň sa na mňa a ešte raz mi daj predošlú silu, ó, Bože, aby som sa vypomstil aspoň za jedno z mojich očí.“

Pán dal Samsonovi naposledy silu a Samson bol schopný zvrhnúť stĺpy chrámu, a zabiť všetkých Filištíncov, ktorí boli v ňom. Samson v okamihu svojej smrti zabil viac Filištíncov ako za celý svoj doterajší život.

Možno si všimnúť, že v kapitolách 13 – 16 Knihy sudcov je zdôraznené priame zapojenie Pána do Samsonových aktivít. Na konci trinástej kapitoly text približuje, že v Samsonovi začal pôsobiť Pánov Duch, čo predznamenáva to, ako ho Duch bude ovplyvňovať v konkrétnych situáciách, ktoré ho čakajú. V troch prípadoch sa v texte uvádza, že Pánov Duch zostúpil na Samsona, aby tak mohol vykonať činy vyžadujúce nadprirodzenú silu. Prvýkrát v Sdc 14, 6 text zaznamenáva, že Pánov Duch prišiel k Samsonovi, aby mu umožnil zabiť leva na ceste do Timny. Druhýkrát text Sdc 14, 19 zaznamenáva, že Pánov Duch zostúpil na Samsona, predtým ako po svojej svadbe dokázal zabiť tridsať mužov z Askalonu. Tretíkrát text Sdc 15, 14 poukazuje na to, že keď Filištínci prišli zajať Samsona do Judska, tak Pánov Duch zostúpil na Samsona, povrazy, ktoré ho zväzovali, sa pretrhli a on zabil tisíc mužov oslou čelustou.

Je dôležité si všimnúť, že každý z týchto prejavov Božieho Ducha je náhly a dočasný. Tieto heroické epizódy a explicitné zmienky o Božej intervencii predznamenávajú aj odstúpenie Pánovho Ducha v momente ostrihania vlasov v Sdc 16, 19 – 20, čo symbolizuje porušenie nazarejského sľubu, a tak Božieho vyvolenia osoby Samsona ešte pred jeho narodením v Sdc 13, 5. Bez nadľudskej sily poskytnutej Pánom, do tej chvíle sprevádzanej zjavným zasvätením v podobe neostrihaných vlasov, je Samsonova schopnosť nadprirodzeného muža s nadľudskou silou preč. Táto scéna je preto veľmi silnou paralelou s duchovnou slabosťou Izraela vo svetle jeho nevery Pánovi. (Ľuboš Pavlišinovič)

JEDNOHUBKY VIERY

NEVEDOMÝCH VYUČOVAŤ (2)

O kresťanstve a učení Cirkvi kolujú často skreslené predstavy, niekedy až paródia a karikatúra toho, čo kresťanské učenie skutočne prináša. A tie vyvolávajú smiech alebo odmietavé pokrútenie hlavou. V tejto súvislosti mi prichádza na um prirovnanie, ktoré vychádza z detskej spomienky na jeden obrázok. Bola to fotografia skupinky čínskych žien v tradičných krojoch v cestopisnom časopise. To, čo sa písalo v článku, bolo na fotke aj vidno: extrémne malé chodidlá dospelých žien obuté akoby v miniatúrnych detských topánčkách. V Číne sa vraj považuje za jeden z aspektov ženskej krásy, ak má žena malé číslo topánok. Ako každá móda aj táto prináša extrémny. Rodičia tak dievčatám stále obúvajú len maličké topánky, a tak aj napriek ich rastu a dospievaniu im chodidlá zostávajú vtlesnané do detských topánčiek. Jasne, že sa tým deformujú.

Nie je to však podobné aj u nás, čo sa týka náboženských vedomostí? Väčšina ľudí svoje náboženské vzdelávanie ukončí kdesi vo veku prvej svätej spovede. Teologické pravdy sú v ňom podávané spôsobom vhodným pre deti. Ďalšie vzdelávanie sa už dosť zanedbáva a niekedy sa uspokojujeme s tým, že to stačí. Deformujeme tým aj poznanie človeka a vystavujeme na smiech náboženské vzdelanie, ktoré sa takto stáva akousi detskou topánčkou, ktorá človeku deformuje nohu a ktorého by sa preto logicky najradšej zbavil. Povie si – radšej naboso ako takto. A potom chodí naboso a doráňa si nohy na cestách života. Koľko aj vysokoškolsky vzdelaných ľudí dnes chodí v takýchto topánčkách viery a poznania náboženstva na úrovni 3. B triedy?! Možno ich poznáte. Bolo by skutočne skutkom milosrdenstva poučiť ich o viere a pravde spôsobom primeraným ich veku, chápaniu i postaveniu. Kto to však urobí? A prečo nie práve každý z nás? (vladyka Cyril)

KOUČING AKO DAR

» Eva Zuzana JENČUŠOVÁ

V čase rozdelenia, neochoty viesť konštruktívnu diskusiu a zabúdania na dialóg s Bohom môže byť pomoc kouča odpoveďou na otázku, čo s tým. V sprevádzajúcom rozhovore hľadá človek odpovede na ťažkosti tak, aby boli v súlade s tým, čo chce žiť, s tým, čo pripravil Pán pre naše životy. Práve o tom je rozhovor s otcom kresťanského koučingu na Slovensku Mariánom Kubešom.

Marián Kubeš (71) je otcom kresťanského koučingu na Slovensku a zakladateľom Školy kresťanského koučingu. Je akreditovaným koučom svetových organizácií koučov ICF a CCNI, mentorom koučov, lektorom, kresťanským manželským poradcom. Vyštudoval pedagogickú psychológiu a angličtinu, pracoval vo vedeckých ústavoch i v súkromnej sfére ako konzultant. Napísal niekoľko odborných publikácií. Má šesť detí, šestnásť vnúcat. So svojou manželkou žije v Častej. Rád skladá piesne aj modely lietadiel, hrá na gitare.

Aká bola tvoja cesta ku kresťanskému koučingu?

Niekedy v roku 2014 som bol pozvaný, aby som *pro bono* koučoval pre jednu kresťanskú organizáciu, ktorá pomáha manželstvám. Koučoval som vtedy už asi dvadsať rokov. Netušiac, čo moja odpoveď prinesie, som na ponuku odpovedal: „Radšej by som učil koučovať iných ľudí a takto by sa táto služba mohla dostať všade tam, kde bude potrebná.“ Zaoštaral som si všetky knihy o kresťanskom koučingu, ktoré boli v tom čase dostupné a do jesene 2014 som pripravil prvý výcvik *Kresťanský kouč*, ktorý absolvovalo dvanásť účastníkov. Postupne som kontaktoval organizácie v zahraničí, ktoré zoskupujú kresťanských koučov, a dnes je výcvik, ktorý realizujeme spolu s kolegami lektorami akreditovaný medzinárodnou organizáciou CCNI (*Christian Coaches Network International*). A aktuálne máme aj prvých koučov, ktorí sú v tejto organizácii certifikovaní. Doteraz prebehlo dvadsaťjeden výcvikov.

Aká je podľa teba úloha kresťanského koučingu vo svete?

Vidím to v dvoch rovinách. To, ako prístupujú kouči k iným, by malo byť vo vzťahoch a každodenných situáciách normálne, to znamená, že vidíme v iných Božie deti, že ich prijímame, nesúdime, nepresadzujeme

seba a sme tu pre nich. Druhá vec je tá, že v dnešnom svete, keď je spoločnosť polarizovaná, máme rôzne ťažkosti v Cirkvi, každý kresťan potrebuje nájsť vo svojich vnútorných zdrojoch spôsoby, ako zvládať tieto nové situácie. Myslím si, že koučing je jedným z nástrojov, vďaka ktorému to dokážu. Nie je, samozrejme, jediným, ale kresťanom môže veľmi pomôcť byť autentickými.

Rich Weigel na Konferencii kresťanských koučov povedal, že každý kresťan potrebuje kouča. Čo ty na to?

V podstate sa to dá rozšíriť na to, že každý človek v istom momente života, v určitých situáciách by vedel využiť benefity kouča. Neznamená to, že ho celý život potrebuje viesť za ruku nejaký kouč. Sú však v živote človeka momenty, keď by sme sa oveľa efektívnejšie posunuli dopredu alebo vyriešili situáciu lepšie v spolupráci s koučom. Kresťan by sa mal na všetko pozeráť cez Božiu optiku. Svet nám nenúka takýto pohľad, svet nám núka skôr pohľad cez inú optiku, ktorá je často v protiklade s tou Božou.

Ako môže byť kouč užitočný pre kňazov vo farnosti?

Kňaz má svoje jasné poslanie. Má však aj mnoho ďalších úloh, ktoré vo farnosti rieši. Keď prídete niekam na faru, tak vidíte, že sa tam buď maľuje, muruje, buduje, alebo je tam veľká skupina ľudí, ktorú treba usmerniť, nakŕmiť, zorganizovať, zabezpečiť autobusy atď. Niektorí kňazi toto robia sami. A sú v tom buď efektívni, alebo menej efektívni, alebo aj úplne neefektívni. Toto je napr. prvá oblasť pre spoluprácu s koučom, ktorý mu môže pomôcť identifikovať priority a posilniť dôveru voči laikom pri zverení oblastí, ktoré zvládnu rovnako dobre alebo ešte lepšie. Takisto môže objaviť cesty, „ako to má pustiť z rúk“ a stále zostať verný Bohu, ako to má odovzdať. Inými slovami, kouč mu môže pomôcť vybudovať vo farnosti silný tím, ktorý je zapálený, a kňaz tak má viac priestoru

Archív Mariána Kubeša

napr. na duchovné sprevádzanie. Nie sme na takúto spoluprácu zvyknutí, preto sa potrebujeme s kňazmi o tejto spolupráci rozprávať, vysvetľovať a očisťovať od pokrivených pohľadov a nesprávnych definícií koučingu. Druhou oblasťou je pomoc kresťanských koučov v pastorácii, kde po vybudovaní dôvery môžu kňazovi pomôcť sprevádzať veriacich tam, kde už kňaz na to nemá kapacitu. Ideálne by bolo, ak by mala farnosť kvalifikovaných koučov, na ktorých sa môžu ľudia obracať a ktorým kňaz dôveruje.

V koučingu klient objavuje riešenie otázok vo svojom vnútri. Prečo v koučingu nedostane radu?

Rada je niekedy dobrá. Tam, kde ide o nejakú jednoznačnú postupnosť, nejakú napr. technickú záležitosť. Netreba objavovať, čo už bolo dávno objavené. Koučing funguje dobre preto, lebo pomáha človeku urobiť vnútornú zmenu. Napr. v situáciách, kde mi ľudia ubližujú, nerozprávajú sa so mnou alebo keď sa človek dostáva do konfliktu s inými kvôli svojim nastaveniam, hodnotám. Vtedy je potrebné, aby ten človek prešiel vnútornou premenou, aby si uvedomil, kým chce byť, komu patriť. Potrebuje to sám v sebe preskúmať, lebo nik iný nedokáže preskúmať vnútro človeka tak, ako on sám, a ak v týchto momentoch príde nejaká rada, často hneď vznikne voči tomu obrana, lebo jednoducho vonkajšiu radu v istých momentoch človek neprijme. Ak príde na riešenie sám, je viac zaangažovaný na tom objave. Konfrontovaním svojich vlastných postojov, pomenovaním toho, kým chce byť, na čom mu naozaj záleží. Keď sám navrhne, ako na to pôjde, je to z hľadiska motivácie oveľa silnejšie ako rada daná zvonka. Kouč sa pýta, či si na to klient trúfa, ako to korešponduje s jeho vierou, ako ho to posúva na jeho duchovnej ceste. Často dávame otázky: „Ako ťa to priblíži k Bohu? Kde ťa to, čo chceš teraz riešiť, na tvojej duchovnej ceste posilňuje alebo odvádza z tej cesty?“ To vie len sám klient, preto ja mu tieto otázky musím klásť. Koučovaci prístup hovorí: „Ty si sformuluj takú odpoveď, aby si za ňu vedel prevziať aj zodpovednosť.“ Keď mu ja dám zvonka odpoveď a on si ju osvojí, ja preberám zodpovednosť za to, čo urobí.

Kouč dôveruje tomu, že klient má odpovede na riešenie svojich otázok. Boh do nás vložil to, čo potrebujeme. Ak má Boh pre nás plán a ten plán je dobrý, som si istý, že Boh nám dal na jeho naplnenie dostatok prostriedkov. Kresťanský kouč pomáha objaviť, čo Boh vložil do tohto človeka, a pomáha mu nachádzať odpovede na akúkoľvek jeho životnú situáciu cez optiku toho, čo do neho vložil Boh.

Nakolko je koučing módnym trendom a nakolko potreba?

V našej kultúre je skôr tradícia robiť si všetko na kolene. Vidíme, že mnohí sú majstri vo všet-

Archív Mariána Kubeša

kom. Často v manželských ťažkostiach manželia vyjadria presvedčenie, že načo chodiť k niekomu inému so svojou špinavou bielizňou... Vzťah manželov však vytvára atmosféru, ktorú nastávajú aj deti. Deti sú formované v modeloch, ako riešiť situácie medzi otcom a mamou. A to isté reprodukuje vo svojom živote. Ak to robíme mizerne, tak deti budú veľmi zápasit s tým, že poznali len jeden model. A aj ten bol mizerný. Takže tá naša zodpovednosť je veľmi veľká, napriek tomu sa trošku zdráhame vyhľadať pomoc. Z tohto pohľadu potrebujeme robiť veľkú osvetu, aby kňazi vedeli, čo to je, aby kresťanskému koučingu rozumeli. Kresťanský koučing dopĺňa repertoár nástrojov, ktoré máme, teda všetky tie ostatné, ktoré majú aj dlhšiu tradíciu, majú svoje miesto, sú potrebné. Povedal by som, že koučing prišiel v hodine dvanástej. Ak sa pozrieme na všadeprítomné rozdelenie, tak muselo niečo prísť, čo nás zase začne zjednocovať. A dá sa to začať iba od jedného človeka k druhému človeku. To sa týka tej módy. Z každého nového nástroja sa ľahko stane aj módna záležitosť, aj sa zdeformuje. Ja hovorím, že nôž môžete použiť na krájanie chleba aj na zabitie človeka. Za to nemôže nôž, za to môže ten, kto ho drží v ruke.

V čom vidíš najväčší dar kresťanského koučingu?

Je to dar pre samotných koučov, lebo sa učia aj seba vnímať cez Božiu optiku a učia sa dávať seba tým, s ktorými sedia.

A pre klientov je darom to, že majú príležitosť nájsť sami tie najlepšie riešenia pre svoj život a sprevádzajúcu osobu, ktorá ich miluje, ktorá je partnerom na tej ceste, ktorá je takisto učiacim sa Božím dieťaťom, ktorá ich podporuje v tom, aby sa viac priblížili k Bohu, aby sa ich život viac zladil s Božím plánom. Toto je veľký dar kresťanského koučingu.

Marián Kubeš so žilinským biskupom Tomášom Galisom a zakladajúcimi členmi Asociácie kresťanských koučov na 1. valnom zhromaždení AKK v Žiline 11. novembra 2023

VIETE, ŽE...

Koučing je najviac rastúcou profesiou za posledných desať rokov. Je zameraný na osobnostný rozvoj. Jeho základným prvkom je autentický záujem o človeka, jeho bezpodmienečné prijatie bez toho, aby bol posudzovaný. Kresťanský kouč verí, že klient je sám schopný nájsť riešenie v sebe v súlade s tým, čo chce žiť a čo mu Boh kladie na srdce, teda v súlade s Božím plánom.

IVERSKÁ IKONA BOHORODIČKY (3)

» Milan GÁBOR

Archív autora

Zázraky uzdravení učiněných prostřednictvím Iverské ikony sú nespočetné. Dodnes je na líci Božej Matky viditeľný šrám od seknutia meča Saracéna, po ktorom z líca Bohorodičky na Iverskej ikone začala stekať krv. Saracén zasiahnutý týmto videním svoj čin úprimne oľutoval, činil pokánie a ako novic vstúpil do Iverského monastiera, kde žil až do konca svojho života v prísnej askéze. Dodnes ho mnísi uctieávajú pod menom sv. Barbaros.

Podobným spôsobom činili pokánie aj saracénski vojaci, ktorí po vyrabovaní monastiera Ivron oľutovali svoje konanie a nielenže sa obrátili vo viere k úcte k jedinému pravému Bohu, ale aj všetko nadobudnuté bohatstvo darovali mníchom na obnovu nimi spustošených chrámov.

Monastier Ivron je zasvätený Ochrane Presvätej Bohorodičky – Vrátničky, ktorá zachránila monastier pred nájazdom Peržanov, ktorí pod vedením Amira priplávali na pätnástich lodiach k brehom sv. hory Atos. Nepriatelia obklopili monastier s úmyslom vylúpiť ho. Prestrašení mnísi zobrali so sebou divotvornú Iverskú

ikonu Bohorodičky, s ktorou sa ukryli vo veži a vrúcne sa pred ňou modlili, aby Božia Matka zachránila monastier pred zničením. Nepriatelia vtrhli do monastiera, ktorý spustošili. Následne priviazali k chrámovým stĺpom povrazy s úmyslom zbúrať celý chrám. V tej chvíli sa prihnala silná búrka, ktorá potopila všetky perzské lode aj s nepriateľským vojskom. Jediný, kto sa zachránil, bol Amir, nachádzajúci sa v tom čase v monastieri. Vidiac zničenie svojho vojska a korábov oľutoval svoju opovážlivosť a poprosil mníchov, aby sa za neho modlili k Bohu darujúc im mnoho zlata a striebra na vybudovanie ešte vyšších a väčších obranných múrov monastiera.

V roku 1651 sa tristošesťdesiatpäť mníchov monastiera Ivron ocitlo v ekonomických problémoch, a tak prosili Bohorodičku, aby sa postarala o ich prežitie. Láskavá Matka sa okamžite postarala o zabezpečenie potrebných príjmov jedným zázrakom. Dcéra ruského cára Alexeja Michajloviča bola v tom čase vážne chorá. Mala ochrnuté nohy a lekári jej nedokázali pomôcť. Zármutok princeznej

i jej rodičov Presväta Bohorodička premenila na radosť. Raz v noci sa jej zjavila vo sne, povzbudila ju a prisľúbila jej, že sa uzdraví: „Povedz svojmu otcovi, aby dal z monastiera Ivron priniesť moju ikonu Vrátničky.“ Ráno o tom chorá dcéra porozprávala svojmu otcovi, ktorý do monastiera okamžite vyslal mimoriadnu delegáciu s cárovou prosbou. Mnísi sa zľakli, či sa ikona vráti späť, preto poslali cárovi vernú kópiu. Len čo sa v Moskve rozšírila správa o príchode divotvornej ikony, mesto sa vyprázdnilo. Všetci šľachtici i prostý ľud sa ponáhľali privítať ju. V paláci na posteli ležala princezná, ktorá o ničom nevedela. V tej istej chvíli sa opýtala svojej matky, čo sa deje, a dozvedela sa o tejto významnej udalosti. „Čože?“ skríkla. „Prichádza Bohorodička, a mňa tu nechali?“ Okamžite napriek ochrnutiu akoby zázrakom vyskočila z postele, obliekla sa a utekala privítať Bohorodičku. Keď ľudia zbadali bežať ochrnutú princeznú, stratili reč. Dojatie vyvrcholilo slávnostným prijatím svätej ikony. „Vaša výsosť,“ povedali vyslanci, „túto čestnú ikonu prinášame ako dar zbožnému ruskému národu.“ „Ďakujem vám,“ povedal dojatý cár. Na znak vďaky vám prenechávam Monastier sv. Mikuláša, jeden z najlepších v meste, a ročný príspevok dvetisícpäťsto rubľov. Zároveň všetko, čo doveziete do mojej krajiny alebo z nej vyveziete, bude oslobodené od cla a vaši vyslanci budú mať zabezpečený voľný pohyb. Monastier sv. Mikuláša zostal vo vlastníctve monastiera Ivron do roku 1932 a zabezpečoval mu také výnosy, že pokrývali takmer všetky hmotné potreby. (dokončenie z predošlých čísel)

Pápež sv. Ján Pavol II. a otec Vojtech Boháč počas akatistu v Prešove v roku 1995 | Archív redakcie

AKATISTY

Pred tridsiatimi rokmi to síce vyzeralo ináč, dnes však netreba akatist nejakú špeciálne predstavovať. Istotne aj návšteva dnes už sv. pápeža Jána Pavla II. pred dvadsiatimi deviatimi rokmi prispela k tomu, že o akatiste nemáme len teoretické informácie typu „viem, že niečo také existuje“, ale stal sa súčasťou duchovného života našej cirkvi, cez ktorý nanovo objavujeme nádherné dedičstvo byzantskej liturgie.

Pri slove akatist nám istotne najprv príde na myseľ ten mariánsky. A právom. Modlí sa najčastejšie a tým, že je prvý, stal sa archetypom pre všetky ostatné. K presnému počtu sa asi nedopracujeme, ale povedať, že sú ich desiatky, ba možno i stovky, nie je vôbec nadnesené. Veď aj v našej miestnej cirkvi ich už vzniklo niekoľko. Preto sa v nasledujúcich riadkoch na akatist ako taký prizrieme bližšie.

Prvýkrát zaznel v blachernskej cirkvi v Konštantínopole ako ďakovná pieseň pri zázračnej záchrane mesta pred Avarmi v roku 626. Jeho autorstvo sa najčastejšie pripisuje konštantínopolskému patriarchovi Sergiovi alebo Jurajovi Pizidskému, prípadne sv. Romanovi Sladkopevcovi.

Bežne sa akatisty modlia samostatne. Vtedy začíname obvyklým začiatkom po *Otče náš*. Potom nasleduje trinásť kondakov a dvanásť ikosov. Trinásť kondak sa opakuje trikrát, po ňom sa znova spieva prvý ikos a po ňom prvý kondak. Ukončený je modlitbou a prepustením.

Už spomínaný mariánsky akatist má miesto aj v liturgickej modlitbe. Je to

na utierni v 5. pôstnu sobotu s prívlastkom Akatistová. Tam sa prvých šesť kondakov a ikosov spieva po katizme. Po tretej piesni sa pokračuje po desiaty kondak a zvyšná časť má svoje miesto po šiestej piesni kánona.

Kondaky a ikosy sú na seba vždy naviazané a ikos hlbšie rozvíja tému kondaku, preto je aj dlhší. Môžeme to vidieť na utierni, kde tieto hymny majú svoje liturgické miesto. V akatiste majú kondak a ikos špecifickú stavbu. Kondak je akoby celok sám osebe, po ňom sa opakuje jeho posledná fráza – buď *Aleluja*, alebo zvolanie na konkrétnu tému. Ikos však má akoby dve časti. Prvá je úvodná a ďalšia je tvorená chairetizmami ukončenými zvolaním na konkrétnu tému.

Pri pohľade do starších liturgických kníh vidíme, že text je postavený tak, že celý kondak aj ikos prednáša čtec a ľud iba opakuje posledné frázy. Istotne však nie je na škodu, keď sa pri spoločnej modlitbe Boží ľud aktívnejšie zapája do modlitby, ako to poznáme v súčasnosti.

To, že sa akatisty modlia postojacky, asi netreba nejakú špeciálne pripomínať. Skúsme však uvažovať o tom, prečo mu Cirkev pridela rovnaký liturgický postoj, aký je pri počúvaní evanjelia. Možno práve takto nám chce pripraviť srdce na to, aby sme Božie slovo nielen počúvali, ale aj prijímali a hlavne uskutočňovali. Na to skúsme myslieť, ba rovno si to vyprosujeme, keď sa najbližšie budeme akatist modliť. (Juraj Danko ml.)

Juraj Grados

POŽEHNANÉ KRÁĽOVSTVO

Úvodné zvolanie božskej liturgie znie: „Požehnané kráľovstvo Otca i Syna, i Svätého Ducha teraz i vždycky, i na veky vekov.“ Kňaz počas toho berie do rúk evanjeliár a robí ním znak kríža nad prestolom. Toto úvodné zvolanie je doložené v rukopisoch byzantskej tradície z 9. a 10. storočia, keď existovali dve verzie: „Požehnané kráľovstvo“ a „Požehnané je kráľovstvo“.

Profesor Stefano Parenti uvádza, že toto zvolanie má pôvod v Mk 11, 10: „Požehnané kráľovstvo nášho otca Dávida, ktoré prichádza!“ Sám Ježiš začal svoje verejné účinkovanie slovami: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajajte sa a verte evanjeliu.“ (Mk 1, 15)

Kontext verša Mk 11, 10 obsahuje zvolania pri slávnostnom vstupe Ježiša Krista do Jeruzalema: „Hosanna! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom! Požehnané kráľovstvo nášho otca Dávida, ktoré prichádza! Hosanna na výsostiach!“ (Mk 11, 9 – 10) Príčom „kráľovstvo“ neznamená ani tak inštitúciu ako skôr „vládu“, „kraľovanie“.

Príchod Božieho kráľovstva je synonymom príchodu Ježiša Krista. Keď dnes počujeme kňaza, ako zvolá „Požehnané kráľovstvo“, môžeme sa pýtať: ako som pripravený na príchod Ježiša Krista? Podľa sv. Jána Klimaka existujú tri príchody Krista: historický, druhý slávny na konci vekov a tretí, ktorý sa deje ustavične v čistých srdciach. Keď Ježiš hovorí o príchode Božieho kráľovstva, vyzýva: „Kajajte sa a verte evanjeliu.“ (Mk 1, 15) Úvodné zvolanie božskej liturgie nás pozýva nielen k oslave kraľovania Najsvätejšej Trojice, ale zároveň k očisteniu srdca, k pokániu a viere v evanjelium, ktoré kňaz dvíha a robí ním znak kríža. Slávenie liturgie i celý kresťanský život sa tak môže lepšie stať oslavou ustavičného príchodu kráľovstva Otca i Syna, i Svätého Ducha v jednotlivých osobách i v spoločenstve Cirkvi. (Marcel Mojzeš)

GREGOR NYSSKÝ O STVORENÍ ČLOVEKA (9)

PREČO MÁ ČLOVEK VZPRIAMENÉ DRŽANIE TELA? O TOM, ŽE RUKY BOLI STVORENÉ KVÔLI REČI. (1)

Človek má vzpriamené držanie tela, smeruje k oblohe a pozerá hore. Vyjadruje to spôsobilosť vládnuť a dôstojnosť kráľovskej rodiny. Iba človek je vzpriamený, telá všetkých ostatných stvorení sú sklonené k zemi, čo poukazuje na rozdiel v dôstojnosti medzi poddanými a autoritou stojacou nad nimi. Ostatným predné končatiny slúžia ako nohy, lebo stvorenie, ktoré sa nakláňa dopredu, potrebuje nejakú oporu, zatiaľ čo u ľudí sa tieto končatiny stali rukami. Na vzpriamenú postavu stačila jedná podpera, ktorá vďaka dvom nohám poskytuje dostatočnú oporu. Okrem toho, ruky sú nápomocné pri reči. Ak niekto hovorí, že používanie rúk je vlastnosťou rozumnej a hovoriacej prirodzenosti, nijako sa nemýli. Pritom uvádza na prvom mieste nielen túto samozrejmu skutočnosť, že šikovnosť rúk nám umožňuje vyjadrovať reč písmenami – vyjadrovať myšlienky pomocou písmen a to, že akoby sme hovorili rukami, zachovávajúc svoj hlas v znakoch písmen, je

takisto súčasťou daru rozumu. Ja však tvrdím, že ruky spolupracujú pri vyslovovaní myšlienok.

Skôr ako to preskúmame, zamyslime sa nad tým, čo sme vynechali. Takmer sme zabudli na otázku o poradí stvorení: prečo najprv zo zeme vyrástli klasy, potom nerozumné zvieratá a až po nich vznikol človek? Možno sa dozvieme aj niečo iné okrem toho, čo je zrejme, a to, že tráva sa Stvoriteľovi zdala užitočná pre zvieratá a zvieratá pre človeka, a preto pred zvieratami vznikla ich potrava a pred človekom to, čo malo slúžiť ľudskému životu. Zdá sa mi, že Mojžiš takto odкрýva akési učenie o skrytých veciach a tajuplnými slovami podáva filozofiu duše, ktorú objavili aj pohanskí mudrci, ale výslovné ju nevyjadrili.

Písmo nás učí rozlišovať medzi tromi druhmi životnej sily. Prvá spôsobuje rast a výživu tým, že poskytuje správnu potravu – tá sa nazýva prirodzená a nachádza sa v rastlinách; pretože v rastlinách je takisto nejaká oživujúca sila zbavená zmyslov. Existuje aj iný druh života, ktorý má tieto vlastnosti a [navyš] používa zmysly, ako je to v živočíšnej prírode, ktoré sa nielen živí a rastú, ale majú aj schopnosť cítiť a vnímať. Na druhej strane, dokonalý telesný život existuje v racionálnej, t. j. ľudskej prirodzenosti, ktorá sa sama živí, má zmysly, podieľa sa na rozume a je vedená duchom. (preložil a upravil Miroslav Dancák, dokončenie v budúcom čísle)

EMIL MILAN MYDLÍK (1886 – 1974)

Otec Emil sa narodil 7. augusta 1886 v Chmeľovej, v rodine kantora Juraja Mydlíka. Manželstvo prijal 12. augusta 1909 s Oľgou Goidičovou, dcérou gréckokatolíckeho kňaza Jána a Oľgy, rod. Ilkovičovej. Mali dve deti: Gizelu a Emila. Vysviacku prijal v prešovskej katedrále 28. augusta 1909 a nastúpil za kaplána do Košíc. V roku 1914 sa stal duchovným správcom Komenského ústavu na prevýchovu mladistvých a vojenskej nemocnice v Košiciach. V rokoch 1915 až 1919 bol riaditeľom gymnázia v Užhorode a potom profesorom gymnázia v Košiciach. V roku 1920 sa vrátil do Komenského ústavu v Košiciach. V roku 1926 bol poverený pastoračiou gréckokatolíkov v Prahe a založením farnosti pre celé Čechy a Moravu. Tá bola zriadená Svätou stolicou 26. apríla 1926. Po príchode vладыky Hopka do Prahy bol vymenovaný za správcu farnosti v Šarišskom Štiavniku (1929 – 1930).

Od roku 1929 pôsobil ako kaplán v Košiciach, od roku 1939 ako duchovný správca a od roku 1945 ako pedagogický riaditeľ Komenského ústavu v Košiciach. V roku 1949 nastúpil do knižnice Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach. Po roku školu zrušili, a tak sa zamestnal ako úradník, neskôr ako robotník v Botanickej záhrade v Košiciach a nakoniec ako knihovník. V rokoch 1962 – 1967 pôsobil na katedre jazykov VŠT v Košiciach. Za svoju prácu získal ocenenie titulárny kanonik. Zomrel 6. júna 1974 a bol pochovaný 10. júna na Cintoríne sv. Rozálie v Košiciach. (Juraj Gradoš)

pxhere.com

MANŽELSTVO JE LÁSKA (1)

» Marcela ŠKULTÉTOVÁ

Ľudia im poradili, aby si adoptovali dieťa. Rýchlejšie si na seba zvyknú. Dieťa veľa vyrieši. A tak som ich spoznala. Manželov, ktorí strávili medové týždne vo veku, keď iní slávia strieborné svadby. Dvoch ľudí, ktorí sa našli, aby jeden druhého podopreli. Aby po prehupnutí do druhej polovice života objavili všetko to krásne, čo im život dovtedy upieral. V sebe, v živote, vo vzťahu muža a ženy.

„Rozmysli si, buď my, alebo on.“ Rodičia boli neúprosní, ale ona ho milovala celou silou svojich dvadsiatich rokov a to rozhodlo. Láska býva slepá. Aj jej láska bola taká. Nevidela pod povrch tohto pekného, uhladeného chlapca, ktorý sa postavil ako neprekročiteľný múr medzi ňou a rodičov. Precitla hneď po svadbe. Týranie prehliadať nemožno. A on ju týral. Systematicky, rafinovane. Psychické týranie nezanecháva modriny, nemala by ho ako dokázať. Ani nechcela. Týrateľ dokáže vyvolať vo svojej obeti pocity viny. Aj v nej sa utvrdilo presvedčenie, že keby bola lepšia, muž by sa k nej takto nespáral. Skôr ako z nej pocity viny vysali posledné sily, prišla tá rozhodujúca noc. Ocitla sa takmer polonahá za dverami bytu. Na jednej strane dvier neúprosný manžel, na druhej ona a noc. Pozbierala poslednú odvahu a zazvonila pri rodičovských dverách. Tie sa otvorili. Nemusela prosieť, pohľad na ňu hovoril svoje. „Prečo si neprišla skôr?!“ Keby sa to bolo dalo!

Vrátila sa do života, ale rozvodom sa nezabavila spomienok. Ani strachu z ďalšieho vzťahu. Ešteže mala svoje zamestnanie, ktoré jej dovolilo unikať od bežných problémov a nachádzať krásu. Azda by bola zapadla do stereotypu života a vlezla sa v jeho koľajach až do konca, nebuť tragickej smrti matky. Útla žena, ktorá svojou krehkou ženskosťou dokázala udržiať hladký chod celej rodiny, sa zrazu stratila a s ňou aj súlad, ktorý so sebou prinášala. Všetko, čo dovtedy fungovalo, sa zrazu rozpadlo. Jej sa zrútil oporný múr a ona padla tiež. Depresia zatiahla svoj čierny závoj a milostivo siahla celé jej vnútro do malej hrudky. Nechcela už nič... Ten inzerát bol prvým lúčom svetla, ktorý v nej niečo prebudil. Odpísala naň. Ešte nazbierala odvahu a išla aj na prvú schôdzku, ale ďalej si už nedávala žiadnu nádej.

Na ten inzerát mu vtedy prišlo štvrt stovky odpovedí. Jej odpoveď ho oslovila najviac. Chcel ju spoznať bližšie. Navrhol stretnutie a ona súhlasila. „Keď som ju zazrel, hneď som vedel, že je to ona.“ Nie je to veľmi na uverenie, ale prisnila sa mu. Presne taká, aká bola v skutočnosti. Prvý raz v živote sa cítil nesmierne šťastný. Mal pocit, že do jeho života vstúpila víla. Alebo anjel? Nevedel. Vedel len, že nechýbalo veľa a nebolo by nič. Vôbec nič. Vrátil sa spomienkami k tej nešťastnej hádke s otcom. Povedal vtedy, že odíde

a nikdy sa nevráti. Nevyhadzoval svoje sľuby do vetra už ani ako chlapec. Možno oľutoval svoje rozhodnutie, ale domov sa už nevrátil. Len pochovať matku a otca. Na svoje ruky sa mohol spoľahnúť vždy a zamestnávateľa si zvykli spoliehať sa na neho. Nemal sa ku komu ponáhľať domov, nebolo od koho brať vyčítavé pohľady, keď bolo treba súrne nastúpiť do roboty v nedeľu. Nedostatok vzdelania neuberal nič jeho schopnosti zvládnuť problémy a zmysel pre humor robili z neho žiadaného spoločníka. Len na ženbu nechcel myslieť. A tak roky staromládeneckého života urobili svoje a v jeho domácnosti sa časom udomácnil alkohol. V zamestnaní problémy nemal, ale jeho čoraz častejší spoločník z neho postupne odkrýval práve to zlé, čo nechcel ukazovať svetu. Keď zistil, v čom sa vezie, začal s pitím bojovať. V najlepšom ho však prekvapila nezamestnanosť. Prišiel o miesto, pretože jeho podnik sa rušil, a na súcu robotu nemal kvalifikáciu. Vrátil sa do pustého rodičovského domu a začas sa snažil nájsť si robotu. Vydržal tak niekoľko mesiacov, ale potom už len bezmyšlienkovite hľadel na svoje veľké ruky, nečinné a nepotrebné. Konflikt s príbuznými už len skrátil čas trápenia. Chcel odísť. Navždy. Alkohol mu mal urobiť poslednú službu... (pokračovanie v budúcom čísle)

SILVIA KOSCELANSKÁ- HAJDUČEKOVÁ: SKRYTÝ ŽIVOT SVÄTEJ ANNY

Nová kniha z vydavateľstva Zachej je rozprávaním o živote matky Panny Márie.

Kniha vás zavedie do obdobia, keď dejiny vyvoleného národa vrcholili v očakávaní prisľúbeného Mesiáša. Svätá Anna trepezlivo čaká a napokon zakúša naplnenie Božieho prisľúbenia vo vlastnom živote – narodí sa jej Panna Mária, žena Bohom vyvolená stať sa Bohorodičkou. Súčasťou knihy sú modlitby, litánie i *Novéna k svätej Anne*. Viac informácií o knihe *Skrytý život svätej Anny* nájdete na bit.ly/zivot-anny. (Martina Bednáriková)

ŽIVOT PO BOKU S NÍM

» Juraj GRADOŠ

Katka Marčáková je manželkou gréckokatolíckeho kňaza, mamou štyroch detí, s ktorými žije na fare v malej dedinke na východe Slovenska – v Šmigovci. Napriek tomu našla spôsob, ako svoje talenty a dary nielen naplno objaviť, ale aj obohatiť nimi mnoho ľudí. A spoznala, ako ju nebeský Otec miluje.

Život na fare v Šmigovci jej pripomína ukrytú, nenápadnú bublinu, kde sa cíti chránená. Fara sa stala skutočným domovom jej rodiny. Povahovo je skôr introvertkou. To som spoznal aj na našej komunikácii, lebo Katka s manželom

Vladom už niekoľko rokov pripravujú duchovné minicvičenia pre mužov a ženy v Slove. Je to veľmi náročné, keďže štyri deti dávajú často zabrať. V podstate by sa dalo povedať, že doteraz bola na materskej akoby na plný úväzok.

Napriek tomu hľadala spôsob relaxu, ktorý by jej vyhovoval. Našla ho pri tzv. mravčej práci. A tak sa pustila do siahodl-
hého háčkovania či vypaľovania biblických textov do dreva. Napriek tomu ako hovorí, „v istom okamihu môjho života som však, možno aj ako mama po dlhých rokoch materstva na plný úväzok, začala prežívať akúsi prázdnotu či temnotu. Nič mi nerobilo radosť, ba dokonca som sa nedokázala ani modliť. V tom čase som akoby nevedela vyjadriť, čo a či cítim, a teda som v Božej prítomnosti len mlčala, lebo slová neprichádzali.“ V tom najtemnejšom stave bola schopná len vziať do ruky gitaru a brnkať si, iba tak a iba hocičo... To jej prinášalo úľavu. Vtedy cítila Božieho Ducha akosi bližšie. „Hudba bola v skutočnosti tým, cez čo si ma Boh ešte ako dieťa pritiahol a neustále ťahal k sebe.“

A tak začali pomaly vznikať jej piesne. Napríklad *Premenená*, ktorá sa neskôr dostala aj na jej CD. „Nikdy som si nemyslela, že budem skladať piesne, dokonca to nešlo ani vtedy, keď som sa pre to vedome rozhodla. No v tom čase sa hudba aj slová začali vylieváť z hlbín môjho srdca. Postupne sa piesne stávali mojou modlitbou,“ hovorí. Keď prežívala nejakú radosť, spievala chvály, keď sa jej dotýkali príbehy bolesti iných ľudí, vznikali piesne pre nich. Dokonca začala piesne posielat konkrétnym ľuďom a dostávala od nich spätnú väzbu. Zistila, že Pán ich cez ne osviežuje, uzdravuje, dotýka sa. „A to bolo pre mňa najväčšou odmenou a radosťou,“ dodáva.

Piesní pribúdalo, šírili sa, zdieľali a pomaly pribúdali aj podnety nahráť CD. Nikdy to nebolo jej cieľom. Minimálne,

Nahrávanie CD | Archív Katky Marčákovovej

veď je introvert. No Pán mal svoj zámer, „hovoril mi veľa o Jonášovi a jeho útekoch pred Božou vôľou. Keď som sa konfrontovala s pravdou, že v skutočnosti som aj ja takým Jonášom a môžem tým brániť Božej milosti, začal sa proces premeny môjho srdca. Dlho som s ním bojovala, hovorila mu všetky svoje dôvody, prečo sa to nedá, prečo je to nemožné. Až kým mi Boh veľmi jasne nezačal ukazovať, že to možné je.“ Vtedy do jej života vstúpili chalani z *Healing Grooves Production*.

Z obalu CD | Archív Katky Marčákovej

” Odovzdaná

Odovzdaná, aj keď nevládzem dýchať, napriek pádom v dôvere túžim stáť. Milovaná, hoci zväzda ma pýcha, hovoríš mi sám.

Nový život mi dávaš a voláš, nech žijem, nech žijem, neprežívam. Zameraná na teba môžem znova žasnúť, kým som v твоjich očiach. Ty ma voláš, nech zahorím túžbou poznať teba a byť s tebou stále viac, len stáť, len hľadieť, len načúvať.

Veď tvoja som, môj Pán, tvoja láska nech spáli ma. Tebe patrí a chcem ťa mať viac, zbúraj múry, čo kradli ma. Tvoja som, Ježiš, tvoj život nech prúdi, ja nadýchnuť sa smiemi, tvojho Ducha viac, tvojho Ducha stále viac.

A po nich dar tritisíc eur na vydanie CD. A takzvaným posledným klincom bola ďalšia mamička na materskej, maliarka Janka Kadlecová, ktorej obrazy si Pán vybral, aby boli súčasťou bookletu. Tie ku Katke osobne veľmi prehovárajú a prepájajú sa s jej piesňami.

CD *V Tvojej prítomnosti* sa stalo pre Katku dôkazom Božej vernosti a uistením, že mu môže dôverovať a nechať sa viesť. Sú tam piesne, ktoré hovoria o tejto odovzdanosti a dôvere (*Ježiš, v tebe všetko mám; Ovečka, Ty mi stačíš sám, Odovzdaná*), ale aj také, ktoré vyznávajú jej malú vieru a túžbu po premene (*Neverím; Nemožné; Premenená*). No nájdete tam aj pieseň *Drobčekovi*, ktorá hovorí o strate bábätko, či *Matejovi*, ktorý je v bdelej kóme. Pre Katku „v celom diele zaznieva posolstvo, že bez Boha sa to nedá a že len s ním, v jeho prítomnosti, naberá každá situácia, okolnosť či problém zmysel“.

Často sa stretávam s názorom, ako sa kňazi majú dobre. A hoci majú aj nejaké benefity, ich hlavným príjmom je plat. Veľká časť duchovných poberá minimálnu mzdu. Priemerná mzda duchovného v roku 2023 tak bola z príspevku štátu 763 eur. Od januára 2024 je stanovená nová minimálna mzda – 750 eur. A tak nečudo, že oproti minulosti musia aj manželky kňazov hľadať spôsoby, ako prispieť do rodinného rozpočtu. A niekedy ten aj stojí na nich. Kto žije na „Rusnákoch“, vie, že nájsť si tam prácu je dosť nereálne. Katka aj v tejto oblasti zažila Boží dotyk. Dlho sa na tento úmysel modlila a odovzdávala to Bohu. Chcela prácu, ktorá jej pomôže „byť v kresťanských kruhoch a robiť niečo, čo bude budovať Božie kráľovstvo“. Ako učiteľka náboženstva

a slovenského jazyka mala vždy blízko aj ku knihám.

Jedného dňa sa jej ozvali kvôli nejakej komplikácii z vydavateľstva ver.sk, kde si objednala knihu. Na konci hovoru sa jej pani na druhej strane telefónu opýtala, či má ešte nejakú otázku. A tak sa Katka spýtala na prácu. „A potom to vzal do rúk Pán – a opäť, ako v predchádzajúcom prípade – som už len žasla, ako začal skladať veci, okolnosti a posúvať moje hranice, odkrývať mi dary a talenty, ktoré som možno už aj zakopala. Od jazykovej korektúry som sa dostala k editácii kníh a objavila cit pre slovo, túžbu, aby sa knihy ľahko čítali, zatížila som mať možnosť zasiahnuť aj do výberu, čo v krátkom čase prišlo ako ďalšia možnosť.“ Neskôr pribudla možnosť načítavať ukážky kníh.

„Okrem možnosti sebarealizácie som sa ocitla aj v tíme skvelých ľudí, ktorým ide o Božie veci. Dostala som teda oveľa viac než to, o čom som sa odvážila snívať, a Boh mi ukázal, že so mnou počíta iba pre to malé, slabé, ustráchané *áno* – ochotu nechať sa viesť a snívať s ním viac, ako nám hovorí tento svet, že sa máme odvážiť.“ Pre Katku sa tento jej príbeh nekončí. Vlastne iba začala na svojom živote spoznávať „Boží charakter, jeho lásku, vernosť a dôveru, ktorú vkladá do nás obyčajných ľudí“. Vstúpila do najkrajšieho dobrodružstva. Boh ju deň čo deň „upevňuje v istote, že život má zmysel, zámer a sú to myšlienky pokoja, budúcnosť a nádej (Jer 29, 11). Lebo Boh je víťaz aj nad našou slabosťou a akýmikoľvek *prečo nie*.“ A na záver dodala: „Už teraz sa teším na ďalšie výzvy, do ktorých ma povedie, v istote, že bude stále po mojom boku.“

freepik.com, pxhere.com / Juraj Gradoš

KARIÉRA A ONESKORENÉ MANŽELSTVO, A RODIČOVSTVO

» Anna VEREŠOVÁ

Keď som premýšľala nad touto témou, vrátila som sa v spomienkach do svojej mladosti. Vtedy som vôbec nepremýšľala o pracovnej kariére. Nebolo treba, veď už v pätnástich rokoch som vedela, že aj tak sa nemôžem prihlásiť na štúdium, ktoré som chcela. Chodila som na náboženstvo, tak som nemohla ísť študovať pedagogiku. A tak to bolo aj s vysokou. Vydávala som sa teda tesne pred dvadsiatkou. V čase mojej svadby sa budoval socializmus a „krajšie zajtrajšky“, a to aj tak, že ženy boli naplno zapojené do pracovného procesu. Pri prvom synovi som mala iba šesťmesačnú materskú dovolenku. Pri ďalších štyroch deťoch sa materská postupne predlžovala.

Viem teda z vlastnej skúsenosti, aké náročné je spojiť zamestnanie so starostlivosťou o deti, o rodinu. Dnes sú už všetky deti dospelé, máme jedenásť vnúčat a keďže žijú neďaleko, vnímam ich radosť i starosť. V krajine sme sa neposunuli v tom, ako odstrániť „trest za materstvo“, ktorým je znížený dôchodok pre ženy s deťmi. Aj preto možno niektoré ženy premýšľajú nad tým, či mať deti alebo ich mať menej, ako by chceli.

Takýchto otázok je viac, netýkajú sa len dôchodku. Upozorňujem na to preto, lebo načrtnutá téma má mnoho príčin. Preto by sme sa nemali ponáhľať s odpoveďami typu: „Ženy sú sebecké, ženú sa za kariérou. Sú priberčivé, hľadajú pána dokonalého“. Takéto odpovede zavádzajú predsudkami a škatulkovaním. Áno, sú aj ženy, ktoré skutočne chcú vo svojej profesii dosiahnuť kariéru a nemajú deti. Je to ich rozhodnutie. Nemusíme s nimi súhlasiť, no treba zachovať toleranciu bez odsudzovania. Väčšina žien si však chce založiť rodinu a mať deti. Väčšina žien chce zladit' jedno i druhé – rodinu i prácu. Neoddeľujeme však ženy od mužov. Pomoc a podporu potrebujú v týchto rozhodnutiach ženy aj muži. Orientovať sa iba na ženy – dokonca ich za to viniť – by bolo cynické.

Aby som však nehovorila iba na základe svojich skúseností alebo pocitov, treba sa pozrieť na fakty, štatistiky. Vybrala som si najnovší dokument, ktorý takéto dáta obsahuje. Vláda v roku 2023 prijala *Národný strategický rámec na podporu rodiny a demografického vývoja do roku 2030*, ktorý pripravilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Našla som tu množstvo dát, ktoré hovoria aj o trendoch a prognóze demografického vývoja na Slovensku.

Uvádza sa v ňom, že pre úroveň pôrodnosti na Slovensku, ale aj pre samotný budúci populačný vývoj je dôležitým faktorom rýchlo klesajúca reprodukčná základňa. Kým na začiatku 21. storočia bolo vo veku 15 – 49 rokov približne 1,45 milióna žien, na konci roka 2021 to bolo už o viac ako dvestotisíc menej. Podľa EUROSTAT-u by na Slovensku v roku 2050 mohlo byť v reprodukčnom veku len necelých 927-tisíc žien. Ďalším zaujímavým faktom je, že prvú polovicu reprodukčného obdobia nevyužilo na začiatku 21. storočia na to, aby sa stali matkou, len asi 15% žien, no o desať rokov to už bolo takmer 40% žien. Zároveň sa zvyšuje vek žien pri narodení prvého živého dieťaťa

– v súčasnosti je vyšší ako 27 rokov. Vo veku do 25 rokov sa realizuje necelých 27% celkovej plodnosti. Zvyšuje sa aj vek vstupu do manželstva. V súčasnosti prekračuje v mužskej časti populácie priemerný vek vstupu do manželstva už 35 rokov a u žien 32 rokov. Vieme, že v 37 rokoch klesá plodnosť ženy o polovicu.

Toto sú dáta. Aby sme poznali príčiny, treba z rozhovorov vedieť, prečo je to tak. Sociológovia a psychologovia píšu o tom, že dobrovoľná bezdetnosť je len zriedkavo voľbou, častejšie ide o neplodnosť. Ženy, ktoré si nenájdu vhodného partnera, netúžia vychovávať deti samy a volia si radšej bezdetnosť. Nechcú materstvo za každú cenu.

Takisto mám túto skúsenosť. Stretla som sa s viacerými ženami pred štyridsiatkou, ktoré mi úprimne hovorili o tom, že sa chceli vydať a chceli mať deti, no nevyšlo to. Myslím si, že by sme sa v tejto otázke nemali venovať iba ženám, ale aj mužom. Odborníci by mali skúmať aj to, prečo muži odkladajú manželstvo a otcovstvo. Jedno s druhým súvisí.

Na záver si dovoľím popísať ešte jednu svoju skúsenosť týkajúcu sa rodín a otázky zakladania rodín. Už je to skoro tridsať rokov, čo som sa profesionálne začala venovať rodinám v núdzi. Na základe tejto skúsenosti som sa neskôr začala venovať rodinnej politike, najskôr v parlamente a následne priamo vo výkone na ministerstve.

Ako poslankyňa v parlamente ma oslovila jedna absolventka medicíny, ktorá sa rozhodla pre svoje prvé dieťa už počas posledného ročníka štúdia. Zdôvodňovala to tým, že sa rozhodla najskôr si založiť rodinu a až potom nastúpiť do pracovného procesu v zdravotníctve. Bola presvedčená o tom, že toto je dobrá cesta, ako zlúčiť prácu s materstvom. Stretli sme sa a ona mi pri káve porozprávala o svojom rozhodnutí, ale aj o návrhu, kvôli ktorému ma oslovila. Jej rozhodnutie totiž pre nich znamenalo, že po pôrode nedostávala dávku materskej, iba nižší rodičovský príspevok, keďže pred pôrodom nepracovala, teda nebola nemocensky poistená. Požiadala ma, či by sme s tým nemohli niečo urobiť. Veď odkladanie materstva najskôr kvôli štúdiu, potom kvôli práci nie je ideálne, pretože tehotenstvo, najmä to prvé, v neskoršom veku prináša riziká.

Potvrďuje to aj väčšina ženských lekárov, ktorí zhodne tvrdia, že pre organizmus

je najideálnejšie, ak žena otehotnie v čo najskoršom veku, a to približne do 25 rokov života. To je však práve obdobie, keď mnohé ženy ešte študujú.

Oslovila som odborníkov a riešenie sme našli. V súčasnosti je systém naozaj nastavený neúprosne. Ak študentka študuje na vysokej škole a v tom čase otehotnie, nemá nárok na žiadne materské. Podpora štátu tejto budúcej mladej mamičky je nula eur. Mladé rodiny sa tak ocitnú v neľahkej situácii. Štát ponúka jediné riešenie. Ak by študentka chcela, môže sa počas štúdia dobrovoľne poistiť a platiť si všetky sociálne odvody. To znamená, že by platila rovnaké odvody ako živnostníčka, teda minimálne 150 eur mesačne. V tom sú započítané aj všetky dôchodkové poistenia.

Asi je ťažké predstaviť si, že si bude študentka bez príjmu platiť viac ako 150 eur mesačne. Navrhli sme preto, aby si mladé ženy mohli počas štúdia platiť odvod iba pre prípad materskej. Ten by bol napríklad 2% z vymeriavacieho základu, ktorý si študentka určí. Opatrenie by jednoznačne pomohlo študentkám, ktoré sa rozhodnú založiť si rodinu už počas štúdia na vysokej škole. Tento legislatívny návrh som predstavila v parlamente, no neprešiel, hoci v rozprave ho ocenili aj viacerí poslanci.

Vláda v roku 2020 tento návrh mala aj vo svojom programovom vyhlásení, ale nebol predložený do Národnej rady. V parlamente bol však prijatý iný veľmi dobrý návrh – dávka „tehotenské“, ktorý bol podporený. Táto dávka sa poskytuje od roku 2021 tehotnej žene od 27. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu a predstavuje 15% denného vymeriavacieho základu. A nezabudlo sa ani na študentky, ktoré dostávajú túto dávku ako „tehotenské štipendium“. Poskytuje sa vo výške 200 eur plnoletým študentkám strednej školy alebo vysokej školy, ktoré majú trvalý pobyt na území Slovenska.

Toto sú dobré správy o tom, ako by mal štát robiť prorodinnú a pronatalitnú politiku. Aj Európska komisia už hovorí, že politiky členských štátov sa musia zamerať na riešenie demografických zmien. Konečne. Je najvyšší čas. Mužov a ženy by sme nemali stavať do roly výberu medzi rodinou a prácou. Dôležitá je najmä celková atmosféra v spoločnosti, klíma, ktorá by mala byť priateľská k rodine a podporujúca manželstvo.

pxhere.com

VIDEOHRY A PRAVIDLÁ

» Veronika VERBOVÁ

Na úvod chcem uviesť, že žiadna rada ani pravidlo nie sú nikdy univerzálne. Niektoré rady budú lepšie fungovať v prípade menších detí, ale u tínedžerov môžu mať úplne opačný efekt. Cieľom však nie je prísť s dokonalým súborom pravidiel, ale nastaviť svoju myseľ na to, aké pravidlá majú zmysel. Tie sa snažíme nastavovať spolu s deťmi. Nemajte voči hrám predsudky. Neodmietajte ich, ale uvažujte o tom, čo znamenajú v živote vašich detí alebo v dnešnom svete. Videohry sú súčasťou života väčšiny dnešných detí. Aj keď vy sami ich nemusíte hrať ani schvaľovať, je dobré tomu svetu rozumieť a aspoň trochu sa v ňom vyznať. Sledujte však čas strávený pred obrazovkou. Nemal by presiahnuť jednu tretinu voľného času dieťaťa. Zvyšné dve by malo dieťa venovať pohybovým aktivitám a inému druhu intelektuálnej, prípadne sociálnej aktivity. Zaujímajte sa aj o obsah nielen v zmysle, ktorá hra je pre vaše dieťa vhodná, ale riešte aj to, čo môže hra rozvíjať, akú môže mať pridanú hodnotu. Existujú špecializované weby, ktoré obsah vhodný pre deti hodnotia. Na Slovensku je to portál vlcata.sk, zo zahraničných sa oplatí navštíviť commonsensemedia.org. Dôležité je aj kontext, v ktorom sa hranie odohráva. Najmä priestorový a časový. Nie je jedno, či sa dieťa hrá vo svojej vlastnej izbe, v spoločných priestoroch

domu alebo napríklad aj na toalete. Alebo či sa hrá doma, v škole, u kamarátov, poprípade starých rodičov. Tento priestorový kontext ide ruka v ruku s kontextom časovým – najväčším rizikom je hranie neskoro večer a v noci, ktoré zasahuje do zdravého spánku. Základom je oddeľovať voľný čas a čas na prácu. Rovnako je dobré zvážiť aj pravidlá podľa druhu činnosti. Mnohí rodičia stanovujú pravidlá pre deti, aby sa nehrali popri jedení alebo nejedli pred obrazovkami, nielen herných zariadení. Rozmýšľajte, čo chcete takýmto pravidlom dosiahnuť. Napríklad to, aby ste mali vy a vaše deti popri jedle čas sa venovať jeden druhému a rozprávať sa. Takéto pravidlá si môžete nastaviť na rôzne činnosti, spoločný čas v aute, keď ste na návšteve a podobne. Každé dieťa je individuálne. Najjednoduchšie je zohľadniť vek dieťaťa. Podľa toho mu hru vybrať a určiť, ako dlho sa môže hrať. Okrem toho však treba zvážiť aj iné faktory. Jedným je napríklad citlivosť dieťaťa. Ak je vaše dieťa citlivejšie, dobre zvážte, či mu dať do rúk hru, ktorá môže byť napríklad príliš akčná a môže ho rozrušiť natoľko, že stres preváži zábavu. Rovnako zvážte, či je už vaše dieťa dostatočne rozumovo vyspelé. Niektoré hry sú veľmi náročné. Ak ich dáte svojmu dieťaťu priskoro, zbytočne ho odradíte, prípadne si vytvorí odpor voči inak

kvalitnej hre, ktorú by možno neskôr zvládlo. Nebojte sa pravidiel upravovať aj na základe toho, ako vaše deti rastú. Pravidlo, ktoré funguje dnes, môže byť o pol roka prekonané, a naopak. Občas treba pravidlá aj sprísniť. Nastavujte a dodržiavajte pravidlá spoločne. Nehádzte ich na svoje deti len tak, bez diskusie. Väčšina výskumov poukazuje na to, že dobre prediskutované pravidlá, keď je deťom vysvetlený ich zmysel a majú možnosť do nich zasahovať, sú potom deťmi lepšie prijímané a sú ich ochotnejšie dodržiavať. Toto neplatí len pre videohry, ale aj všeobecne. Ak chcete, aby vaše dieťa dodržiavalo nejaké pravidlo, zamyslite sa aj nad svojím vlastným správaním. Ak budete od dieťaťa požadovať, aby sa nehralo, keď sa s ním rozprávate, tak ani vy nepozerajte na televíziu alebo do mobilu, keď sa s vami chce rozprávať dieťa. Všeobecne, mnoho pravidiel bude fungovať oveľa lepšie, ak budete dieťaťu vzorom, ak sa pri nastavovaní týchto pravidiel rozhodnete, že ich budete dodržiavať aj vy. Hrajte sa spolu s dieťaťom a ak vás hry nebavia, tak aspoň prejavte záujem o to, čo na nich zaujíma vaše deti. Nie každý rodič musí mať rád videohry a hrať sa ich spolu s dieťaťom, ale aj v takomto prípade máte viacero možností, ako ukázať dieťaťu, že vám na jeho svete záleží. Opýtajte sa ho, čo práve v hre robí alebo až keď sa dohrá, pretože niekedy takéto „rušenie“ nemusí byť vnímané pozitívne. Nechajte si vysvetliť, čo vzrušujúceho vaše dieťa pri hre zažilo alebo akú ťažkú úlohu sa mu podarilo splniť. Okrem toho, že taktó postupne lepšie rozumiete svetu svojho dieťaťa, takýto záujem môže zlepšovať váš vzťah a pomáha budovať dôveru. Ak vás hry bavia, nebojte sa ich hrať spolu s dieťaťom. Existuje mnoho hier, ktoré si môže plnohodnotne užiť tak dospelý, ako aj jeho dieťa. Hľadajte také, ktoré môžete hrať spolu s dieťaťom. Dôvera je dôležitá. Ako rodičia odovzdávate dieťaťu hodnoty, postoje, vedomosti a zážitky, ktoré chcete, aby formovali jeho budúci život, aby ho mohlo prežiť čo najlepšie. Cieľom by pre vás malo byť ochrániť dieťa pred nebezpečenstvami, s ktorými sa v živote stretne. Dať mu dostatok podpory a priestoru, aby keď sa s nebezpečenstvom stretne, malo dosť odvahy prísť za rodičom a poprosiť ho o radu. Aby malo dosť dôvery v to, že mu pravidlami chcete to najlepšie. A naopak, aby aj my rodičia sme mali dôveru a nemuseli deťom zasahovať do súkromia viac, ako je nutné. Nezameriavajte sa iba na videohry, nastavte si pravidlá pre digitálne

technológie a obrazovky všeobecne – televíziu, počítače, herné konzoly, tablety, smartfóny... Tento zoznam sa bude vekom len rozširovať. Ak seba a svoje dieťa nechcete zahltiť množstvom pravidiel pre každé zariadenie, vytvorte si stratégiu, ktorá bude spoločná pre všetky digitálne a informačné technológie vrátane televízie. Napríklad pre všetky platí: príliš málo pohybu, veľa sedenia, problémy so spánkom, nevhodný obsah a podobne. Keď budete takúto všeobecnú stratégiu mať spolu s dieťaťom hotovú, až potom pridávajte pravidlá špecifické pre konkrétne zariadenia – napríklad žiaden smartfón na záchode.

Nemusíte mať dokonalé pravidlá a za každú cenu ich vždy dodržať. Buďte k sebe a svojim deťom láskaví. Pri pravidlách nejde o to, vždy a za každú cenu ich dodržať na sto percent. Ide o to, aby ste mali premyslený cieľ a snažili sa dodržať istý trend. Nemusíte si o sebe hneď myslieť, že ste ako rodič zlyhali. Sú situácie, keď dieťaťu dáte do ruky tablet, nech sa hrá, aj keď to nechcete. Lebo viete, že máte inú neodkladnú záležitosť, ktorú musíte vybaviť. Ak sa to nestane pravidlom, ale iba výnimočnou záležitosťou, zbytočne si to nevyčítajte.

pxhere.com

NIKDY NIE JE DOŠŤ DOBRÝ

„Nie je ani Žid, ani Grék, nie je ani otrok, ani slobodný, nie je muž a žena, lebo všetci ste jedno v Kristovi Ježišovi.“ (Gal 3, 28) V Kristovi pred Bohom existuje jednota. Sme si rovní. Blízke vzťahy by mali byť prístavom absolútneho bezpečia a podpory pre partnerov aj deti. Len v takomto prostredí môžeme rásť a stávať sa podobnými Kristovi. Je to prostredie, v ktorom si môžeme dovoliť vyjadriť svoje pocity, myšlienky a názory bez toho, aby sme cítili vinu alebo boli odsúdení či negatívne hodnotení. Slovo má moc. Ako veľmi si to uvedomujeme a ako veľmi na to reagujeme? K nefyzickému násiliu patria i poznámky, ktoré vyjadrujú, že ten druhý je iný, nedostačujúci a niečo na ňom nie je v poriadku. Takéto poznámky veľmi sponchyňujú prijímateľa a znižujú jeho sebadomie a zdravý pohľad na seba. Tu je niekoľko príkladov: „Stále robíš tú istú chybu.“ „Klameš.“ „Nikdy nevieš, čo robíš.“ „Iní to robia oveľa lepšie ako ty.“ „Nestaráš sa o domácnosť.“

Ľudia, ktorí sa takto správajú, sú manipulatívni a vytvárajú tlak na výkon. Chcú vo vás vyvolať pocit, že bez nich ste nič, nič nedokázate a stávate sa od nich závislými. Je dôležité byť si vedomý týchto manipulatívnych techník. Ak vám pri čítaní začali blikať kontrolky, neváhajte vyhľadať pomoc, aby ste mohli začať budovať zdravý a šťastný vzťah s Bohom, so sebou, s inými. Boh vás stvoril, aby ste boli milovaní. Každý z nás si zaslúži žiť vo vzťahoch, kde je ocenený, rešpektovaný a ľúbený. (Eva Zuzana Jenčušová)

Richard Fučko

HERLIANSKY GEJZÍR

Dedinka Herľany neďaleko Košíc ukrýva podľa turistických tabúľ svetový unikát – herlianský gejzír. Tento gejzír je prírodný úkaz aktivovaný ľudskou činnosťou, ale jeho samotná činnosť – erupcia je ovplyvňovaná prírodou. Čas erupcie sa predpokladá podľa poslednej známej erupcie a je vypočítavaný v intervale 34 – 36 hod., ktorý je zverejnený na webovej stránke obce Herľany. Dĺžka erupcie je približne 25 minút. Výška erupcie gejzíru je po oprave okolo 22 m.

Keďže tieto intervaly vychádzajú aj na skoré ráno, prípadne neskoré večerné hodiny, odporúčam zobrať si do rucksaku niečo teplé na seba. Neďaleké parkovisko je podľa informačnej tabule v letných mesiacoch spoplatnené sumou dve eurá na deň. V okolí sa nachádza detské ihrisko,

altánok, táborisko s ohniskom i prameň Kyslá studňa. Gejzír sa nachádza v lesoparku – okrem mnohých lavičiek ponúka aj nočné osvetlenie a drevorezby národných hrdinov i okolitých pamiatok – hrad Slanec, kaštieľ v Budimíre a mnohé ďalšie. Ak budete mať šťastie, v neďalekej budove môže prebiehať svadba so živou hudbou. Na moste pri nej je veľká značka X, ktorá posielala turistov kráčajúcich popri plote odhaliť ukrytý umelecký skvost Samuela Velebného – analematické slnečné hodiny. Keďže človek čakáním môže stráviť až dve hodiny, je dobré pribaliť si piknikovú deku, kôš a niečo chutné pod zub. Prípadne zobrať knižku, nájsť si miesto na lavičke a s trpezlivosťou čakať. Herlianský gejzír je v tomto prípade iba zlatým klincom. (Richard Fučko)

Podľa slov pápeža Františka práve Mária „bez toho, aby unikala alebo podliehala preludom, dokázala sprevádzať svojho Syna v bolesti, podopierať ho pohľadom a ochraňovať ho srdcom. Bolesti, ktorými trpela, ju však nezlomili. Bola silnou ženou svojho áno, ktorá podopiera a sprevádza, ochraňuje a objíma. Je veľkou strážkyňou nádeje. Od nej sa učíme povedať áno s húževnatou vytrvalosťou a tvorivosťou tých, čo nestrácajú hlavu a znova začínajú. Mária bolo dievča s veľkou dušou, ktoré jasalo od radosti, dievča s očami prežiarenými Duchom Svätým, ktoré s vierou kontemplovalo život a všetko si zachovávalo v srdci.

Nezostala pasívna, bola hotová vydať sa na cestu, keď sa dozvedela, že jej sesternica ju potrebuje; už nemyslela na svoje plány, ale ponáhľala sa cez hornatý kraj. A keď bolo treba chrániť dieťa, vidíme ju ísť s Jozefom do vzdialenej krajiny. Toto dievča je dnes Matkou, ktorá bdie nad svojimi deťmi, nad nami, ktorí kráčame životom často unavení, núdzni, ale s túžbou, aby svetlo nádeje nevyhaslo. Naša Matka hľadá na putujúci ľud, ľud mladých, ktorý miluje, ktorý ju hľadá v stíšení srdca napriek tomu, že popri ceste je veľa hluku, rozhovorov, rozptýlení. Ale pred očami Matky je miesto len na ticho plné nádeje.“ (Richard Fučko)

pikhere.com

POTREBUJE LÁSKA PRAVIDLÁ? (9)

ZA ČO EŠTE MÔŽU HORMÓNY?

Hormóny môžu v našom živote ovplyvňovať veľa vecí. Môžeme povedať, že sú zodpovedné za to, že sme veľmi rôzni. Nielen ako muži a ženy, ale aj v rámci jedného pohlavia. Niektoré ženy sú jemnejšie, iné dynamickejšie, niektoré sú citlivé, empatické a baví ich práca s ľuďmi, iné môžu byť zamerané na technické smery (študijné odbory), môžu byť viac racionálne aj s vodcovskými sklonmi. Môže nás v tom veľmi ovplyvňovať rôzna hladina hormónov (hovoríme o normálnej alebo tzv. fyziologickej hladine), ale môže naše vnímanie sveta – emotívnejšie či racionálnejšie – ovplyvniť aj rôzna životná skúsenosť, zážitok či trauma. Materstvo a otcovstvo môže zmeniť naše emocionálne prežívanie, ale môže ho ovplyvniť aj negatívny zážitok.

Každý hormón v každom období má fyziologickú hladinu v určitom rozpätí. Ak má žena vyššiu hladinu testosterónu (v rámci fyziologického rozpätia), neznamená to, že musí byť mužskejšia alebo že by mala pociťovať homosexuálnu príťažlivosť, a už vôbec nie, že by mala uvažovať o preoperovaní svojho pohlavia. Znamená to, že môže byť ambicióznou so sklonom k asertivite, zameraná na používanie racionálneho prístupu a dosiahnutie úspechu, môže mať vodcovské sklony, zväčša je menej komunikatívna a nevyberá si povolania s vykonávaním charitatívnej činnosti, ale skôr povolania technické a orientované na systemizáciu. Na pohľad môže mať chlapčenskejší typ postavy.

Ak má muž nižšiu hladinu testosterónu, neznamená to, že by mal byť gej a už vôbec nie, že si má nechať preoperovať pohlavie, ale môže byť predurčený na umelecké smery, na humanitné a sociálne odbory, môže byť empatickejší a sociálnejší. Môže byť napríklad dobrý umelec alebo dobrý lekár, dobrý kňaz, psychológ či veľmi dobrý manžel. Podľa vedcov muži s nižšími koncentraciami testosterónu v rámci ich fyziologického rozpätia dosahujú lepšie výkony v priestorových testoch v porovnaní s tými mužmi, ktorých hladiny tohto mužského hormónu sú nadpriemerné.

Čo je ešte veľmi dôležité vedieť, je, že hormóny chránia aj naše zdravie. Estrogén napríklad chráni ženu pred kardiovaskulárnymi ochoreniami – to znamená pred zlyhaním srdca, pred infarktom myokardu atď. Možno preto sa ľudovo hovorí, že „žena nemôže dostať infarkt“. Ono sa to totiž vo fertilmom období ženy stáva naozaj veľmi zriedkavo aj vďaka tejto ochrane. Estrogén chráni aj pred osteoporózou. Preto ženy po prechode môžu mať problémy s kosťami (bolesti pre „rednutie kostí“) a starí ľudia dokonca problémy so zlomeninami kostí.

Testosterón chráni muža pred hustnutím krvi (zvýšenou zrážanlivosťou). Naše vlastné hormóny – pre ženu ženské a pre muža mužské – sú preto veľmi dôležité. Nielen preto, aby nás odlíšili, ale aj pre naše zdravie. (Renáta Ocilková)

VÝZVA SLOVA: RIM □, □

	7		9		6	8	
	2			5	3	9	6
9	4	6		2			
		1	8	9			
4	6			2		3	1
			1			4	9
	9			3	8		
8	1	5	2		9	7	3
7	3			1	9		

HE3K 4U

SKENUJ KÓDY

BRADLEY COOPER (1975)

David Shankbone / wikimedia.org

Úspešný americký herec je známy z mnohých holywoodských trhákov (*Ako uloviť družičku, Vo štvorici po opiči, Všemocný, Strážcovia galaxie...*), ktoré mu priniesli nielen celosvetovú popularitu, ale aj osem nominácií na Oscara, dve ceny Grammy, cenu Britskej filmovej akadémie BAFTA a opakované top umiestnenia v rebríčkoch najlepšie platených hercov na svete či v zoznamoch najvplyvnejších ľudí planéty. Na remaku megaúspešného

hudobného filmu *Zrodila sa hviezda* sa podieľal nielen ako herec, ale aj ako producent, scenárista a režisér. Má univerzitné vzdelanie, okrem angličtiny poskytuje rozhovory aj v plynulej francúzštine a podporuje viacero organizácií pomáhajúcich ľuďom v boji proti rakovine, na ktorú zomrel aj jeho milovaný otec Charles.

Bradley Cooper má zmiešané talianske gény po matke a americko-írskych po otcovi, takže tradičnú katolícku vieru zdedil do vienka a odmalička sa s rodičmi modlieval, a chodieval do kostola. V mladosti sa od Boha odvrátil a prepadol liekom, kokaínu a alkoholu. Vďaka otcovmu dlhoročnému príkladu sa však dostal zo závislosti, vrátil sa k viere v Boha a dnes je opäť praktizujúcim katolíkom. Silnou motiváciou bolo preňho aj narodenie dcéry Ley. „Začal som sa opäť pravidelne modliť rovnako ako môj otec. Práve tá pravidelnosť mi pomohla. A či som veriaci? Samozrejme, že som! Nechápem, ako by som mohol nebyť. Je to, ako keď sa človeka spýtate, či dýcha,“ vyhlásil Bradley. (Adriana Matoláková)

PETER KŘEMEN: SNÍVAL SI O MNE

Začiatkom mája 2024 vydal svoj debutový album Peter Křemen, ktorého mnohí poznajú zo spoločenstva Marana tha z Prešova. Na albume sa nachádza jedenásť autorských skladieb. Po hudobnej stránke je zvuk veľmi inšpiratívny, jemne sa vymyká chválovému mainstreamu. Veľmi príjemne pôsobí vzdušnosť aranžmánov. Rovnako sa mi páčili pomalé aj rýchle skladby. Zaujal ma Petrov čistý a zaujímavo zafarbený hlas. Texty sú odpoveďami autora na jednotlivé state Svätého písma. Vychádzajú od srdca autora a miera k srdcu poslucháča. Album si môžete vypočuť na známych streamovacích platformách alebo zakúpiť v kníhkupectvách a náboženských vydavateľstvách. (Dominik Petrík)

AKO VEĽMI
OVPLYVŇUJE VZŤAH
DCÉRA – OTEC JEJBUDÚCE VZŤAHY, VÝBER
PARTNERA, RESPEKTÍVE
MANŽELSTVO? (SÁRA)

Rodinné vzťahy, v ktorých dieťa vyrastá, veľmi ovplyvňujú každé dieťa. Samotný vzťah otec a dcéra, ak je správny, pomôže dievčatku objaviť svoju krásu, hodnotu a naplní jeho emočné potreby, ktoré už ako budúca žena potrebuje mať naplnené. Pochvala, ocenenie, objatie, prítulenie, vyzdvihnutie krásy, šikovnosti sú nenahraditeľnou súčasťou správneho vzťahu otca a jeho dcéry. Určite vzťah s otcom, jeho charakter, hodnoty a rovnako hodnoty v rodine vplyvajú aj na to, koho dievča vyhľadáva. Je dôležité v pohľade späť do detstva jasne rozlíšiť pozitívne, ale aj negatívne veci v rodine, aby sme rozumeli svojim emóciám. (Peter Jakub)

theholysart.org

OTEC KYRIAK PÍŠE ...

Viete, na akom mieste svätej liturgie sa môžete stretnúť so šarištinou? Vo výzve: „*Vnímaj me!*“ Isteže ide iba o slovnú hračku a nie o zmenu textu slovenského prekladu božskej liturgie s príklonom k východoslovenským nárečiam. Na tejto hre slov je však čosi pravdivé. Boh nás pri každej svätej liturgii pozýva mnoho ráz a rozličným spôsobom k tomu, aby sme svoju pozornosť a vnímanie obracali na neho. Veď tu nie je nič dôležitejšie ako to, aby sme sa v modlitbe stretli so svojim Tvorcom. Od momentu, keď ráno otvoríme oči, až po chvíľu zaspátia bojuje o našu pozornosť množstvo vecí, mnohokrát nezmyselných a nadbytočných. Žiaľ, aj Boha medzi ne často zaradíme do poradovníka a následne sme prekvapení, že je naša modlitba neúčinná na tej najzákladnejšej úrovni stretnutia s ním. Preto nás diakon alebo kňaz niekoľkokrát počas liturgie vyzýva k tomu, aby sme vnímali Božiu prítomnosť a aktivitu, ktorá je základom liturgie i každej modlitby. A ak vnímame, že nás Boh chce nejako zvláštne osloviť, nebojme sa dať mu priestor, zastaviť sa nad tým, skrze čo sa nám prihovára, a zotrvať pri tom v tichej, vnímavej pozornosti. Liturgia je bohatá na hlboké myšlienky, cez ktoré sa nám chce Boh prihovárať. To však neznamená, že každého musí osloviť všetko. Vnímajme, že Boh nás vníma so všetkým, čo si so sebou nesíme. Chce nás vždy osloviť tak, ako to práve potrebujeme.

Mozaika

Príbehy poslušníka

Majstri

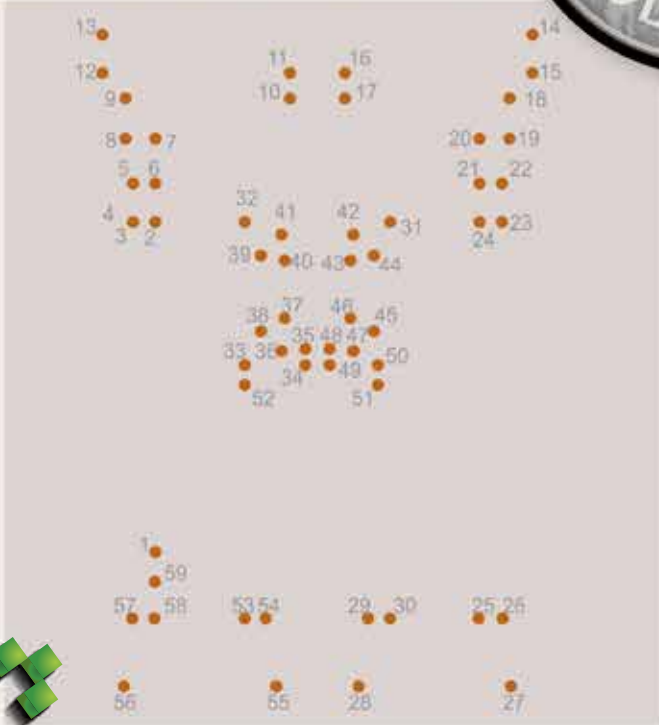

Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Ahoj, deti, v lete môžete zavítať na rôzne výstavy alebo si pôjdete pozrieť nejaké expozície v múzeách. Každá vec má svoje dôkladne vybrané miesto, svoj stojan alebo vitrínu. Umiestnená je tak, aby bola dobre viditeľná, návštevníci mohli obzrieť zblízka či prečítať si popis a aby bola dostatočne chránená. Stojany a vitríny sú rôzne, ale vždy sú prispôbené tomu, čo sa v nich bude vystavovať.

Jedným zo stojanov, ktoré sa používajú v gréckokatolíckych chrámoch, je analog. Ide o podstavec, na ktorý sa zvyčajne v strede chrámu umiestňuje ikona. Nie preto, lebo ide o nejaký významný exponát, ale preto, aby upozornila na mocnú prítomnosť Boha, ktorý je uprostred svojho ľudu. K ikone prichádzajú veriaci, aby si cez ňu uctili božkom nášho Pána.

Zrkadlovka

Slovo analog pochádza z gréckeho slova analogion. A to má zasa spoločný základ so slovom analógia – podobnosť, paralela. Teda podstavec, na ktorý ukladáme ikonu, má byť dostatočne pevný a prispôbený jej tvaru a veľkosti. Podobne aj kresťan má byť dôstojným živým analogom – nositeľom Boha, ktorému sa má pripodobňovať a prispôbovať.

Úloha: Na označené miesto pred slovom analog kolmo postav malé zrkadielko. Aké ženské meno sa ti zjavilo v zrkadle?

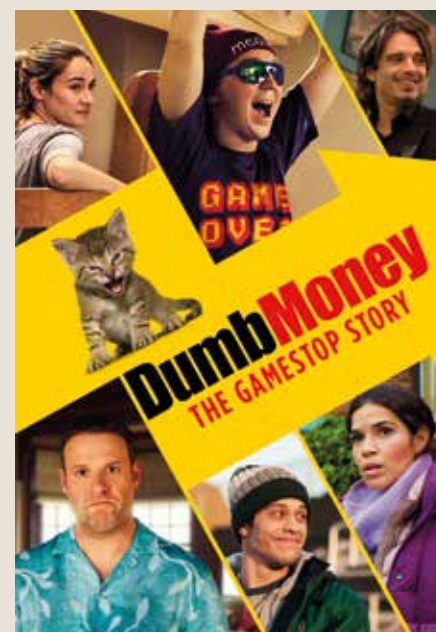

Poznáš ich? Vieš, kedy majú svoj sviatok?

Podstavec V strede chrámu sa na analog umiestňujú ikony Krista, Bohorodičky, svätcov aj sviatkov. Tieto ikony veriaci bozkávajú, čo im pomáha lepšie sa sústrediť na Božiu prítomnosť a prejaviť svoju hlbokú úctu pred Božím majestátom. Tieto podstavce sú najčastejšie zhotovené z dreva, ale môžu byť aj napríklad z mramoru. Úloha: Číslce pospájaj v správnom poradí. Obrázok, ktorý vznikne, si vyfarbi.

KRISTI AN HUNTEROVÁ:
DEDIČSTVO Z LÁSKY

Sarah Goodingová sa stala spoločníčkou staršej grófkky, vdovy z Densbury. Nečakala, že sa zapozera do jej najmladšieho vnuka. Pán Randall Eversard strávil väčšinu svojej mladosti s milovanou starou mamou. Vedel, že sa čoskoro odsťahuje z rodinného sídla a nebude sa s ňou toľko vídať, preto chce vdove obzvlášť spríjemniť najbližšie Vianoce. Sarah a Randall sa na sviatky ocitnú po boku vdovy. Prerastú ich spoločné sviatočné chvíle do puta, ktoré pretrvá aj po skončení vianočnej idylky? (Martin Švikruha, 1527)

LÚZRI Z WALL STREET

V roku 2021 obyčajný malý investor Keith Gill investuje svoje životné úspory do akcií malej, neznámej spoločnosti *Game Stop*. Keďže vo svojom voľnom čase streamuje na sociálnych sieťach a objasňuje obyčajným ľuďom, ako funguje burza, podarí sa mu presvedčiť aj svojich fanúšikov, aby investovali do akcií *Game Stopu*. Vďaka tomu tieto akcie nečakane vyletia hore a finančníci z Wall Streetu, ktorí stáli na neúspech firmy, začnú prichádzať o peniaze. Miliónári sú na svoje peniaze zvlášť citliví, a preto sa snažia Keithovu iniciatívu prekaziť všetkými možnými spôsobmi. Začína sa teda dlhý boj vplyvu a moci proti vytrvalosti a pevným zásadám. (Slavomír Gereg ml.)

live.staticflickr.com

UT UNUM SINT

Pre pozorovateľov pontifikátu Jána Pavla II. alebo aspoň pre ľudí, ktorí čítali pápežovu knihu *Prekročiť prah nádeje*, nebola encyklika *Ut unum sint* prevrpením. Otázka ekumenizmu bola prítomná v mnohých spisoch a aktivitách Svätého Otca od samého začiatku ako „jedna z pastorálnych priorit môjho pontifikátu“ (US 99), ako spomenul vo svojom príhovore kardinálom a Rímskej kúrii v roku 1985. Vyjadrením toho je encyklika „o ekumenickom úsilí“, ako znie jej oficiálny podtitul.

Všimnime si, že encyklika nemá konkrétneho adresáta, v úvode nespomína žiadnu konkrétnu skupinu ľudí. Dovolím si predpokladať, že primárnym adresátom tohto pápežského dokumentu sú kresťania iných denominácií, ktorí tak dostávajú autoritatívne vysvetlenie postoja Cirkvi. Sekundárnou cieľovou skupinou sú katolíci, pre ktorých ekumenizmus nie je súčasťou ich viery, takže vďaka *Ut unum sint* oceňujú dôležitosť a „katolíckosť“ tohto problému, a až treťou cieľovou skupinou sú katolíci zapojení do ekumenického dialógu, pre ktorých je táto encyklika akýmsi potvrdením významu a správnosti ich činnosti a angažovanosti v Cirkvi za jednotu kresťanov.

Encykliku ako celok možno označiť za pápežský komentár k dekrétu o eku-

menizme *Unitatis redintegratio*, ktorý vedie k jednoznačnému záveru, že „Katolícka cirkev nechce v súvislosti s týmto hľadiskom nič iné ako plné spoločenstvo medzi Východom a Západom“ (US 61). V tomto komentári autor vo veľkej miere čerpá z ďalších koncilových dokumentov (najmä z *Dogmatickej konštitúcie o Cirkvi a Deklarácie o náboženskej slobode*), ako aj z jeho početných ekumenických dialógov, prejavov a spisov (odvoláva sa aj na encykliky: *Slavorum apostoli*, *Redemptor hominis*, *Sollicitudo rei socialis* a *Veritatis splendor*). Spomedzi mnohých bodov encykliky sú pre nekatolíkov obzvlášť dôležité pápežove vysvetlenia o službe rímskeho biskupa.

Na mnohých miestach encykliky sú zmienky Jána Pavla II. o nesprávnom chápaní ekumenizmu. „Úmyslom ekumenizmu je prehlbovať jestvujúce čiastočné spoločenstvo kresťanov až po dosiahnutie plného spoločenstva v pravde a láske“ (US 14). Keď sa spoločenstvá dokážu obrátiť k hľadaniu úplného a viditeľného spoločenstva, Boh urobí pre nich to, čo vykonal pre ich svätých. Prekoná zdedené prekážky a povedie spoločenstvá po svojich cestách, kam on bude chcieť, k viditeľnej koinónii, ktorá je zároveň chválospevom jeho vznešenosti a službou pre jeho plán spásy. (US 84) (Miroslav Dancák)

PŮŤ ČITATEĽOV SLOVA DO JAROSLAVI

V našich končinách nie je samozrejmosťou osobný kontakt redakcií kresťanských médií a ich poslucháčov, divákov či čitateľov. Jednou z mála možností je účasť na spoločných púťach. Časopis Slovo takúto púť počas prvých päťdesiatich rokov nemal. Možno nebola potreba, možno nebola taká možnosť. Veď tých púti bolo mnoho. Ale v čase päťdesiatky Slova ma Boh previedol cestou dejinami a ukázal mi omrvinky azda najzáhadnejšieho príbehu našej gréckokatolíckej histórie. Hovorím o zázračnom slzení ikony Presvätej Bohorodičky v Klokočove. A tieto odrobinky ma nakoniec priviedli do poľskej Jaroslavi.

Tvárou v tvár ikone na bočnom oltári som sa tam zamýšľal nad tým, ako si toto bohatstvo lásky Otca i Matky nenechať pre seba. A do toho prišiel covid s celou svojou pandémiou. A aj s mojím ochorením. Tu som spoznal, aký silný je Boh. A tak, keď to bolo možné, som zorganizoval prvú púť do Jaroslavi. Prvé dva ročníky nám pri organizácii pomáhala *Klokočovská rodina*. Túto tretiu púť zverujem do Otcovej prozreteľnosti. Za dva roky som počul mnohé svedectvá ľudí, ktorých sa tento pohľad do očí ikony, ktorá v Klokočove slzila, dotkol, pohladil po duši. Príbehy, v ktorých tu našli súcit so svojou situáciou. (Juraj Gradoš)

ZÁHRADA ALEBO DVE VRECIA HLINY...

Rok máme my amatérski pestovatelia zeleniny a ovocia pre vlastnú spotrebu dôsledne rozdelený podľa ročných období. Okolo Vianoc nás začínajú svrbieť dlane. Poverčiví by povedali, že budeme rátať peniaze, ale nie! Listujeme v knihe *Gazdov rok*, ktorú môj pedantný manžel založil v časoch, keď starostlivosť o niekoľko árov záhrady pripadla našim dvom rodinám. Nákras pozemku sa každoročne plní náčrtom usporiadania plodín, ktoré, ako dúfame, požehná Pán bohatou úrodou.

Približne vieme, ktorá zelenina sa s ktorou neznáša, aký škodca môže napadnúť ktoré záhony, čo určite nedopestujeme, čo sa vlni nevydarilo, ktorá plodina milo prekvapila. Niet nad systematické zápisky a dôkladné poznámky! Z čias, keď patrila záhrada medzi zdroje príjmov, nám ostal pás stromov po obidvoch stranách rozľahlého pozemku. V strede pestovali manželovi rodičia a babička zeleninu, strukoviny, hlúboviny a tekvice s osobným venovaním. Kým boli tekvice malé, otec na ne paličkou vyryl meno záujemcov, svojich kolegov. Keď plod dorástol, bolo hneď jasné, komu tekvicu odniesť.

Každú sobotu naložíme plné auto nádenníkov, ktorí sami seba definujú ako skupina poľných otrokov. Oháňajú sa rôznymi dokumentmi, od ochrany ľudských práv cez rôzne medzinárodné zmluvy a dohovory, doložky, vykrikujú čosi o porušovaní osobnej slobody, zneužívaní detskej práce, času na oddych, rozumej: sladké ničnerobenie, *dolce far niente*.... Je nám to jedno. Okolo štvrtej dostanú olovrant, staráme sa aj o ich pitný režim. Nevadí, vydržíme! Vieme, že to nie sú len naše márne pokusy. Prešli sme rovnakými agrotermínmi. Po prvomájovom sprievode sadenie zemiakov, po slávnostnom otvorení školského roka ich vykopávanie. Siatie zeleniny, podpora jej rastu, starostlivosť o všetko užitočné zelené, čo sa pretláča hrudkami vyše storočia obrábanej pôdy...

Nakoniec si prácu v záhrade obľúbili všetci, každý podľa svojich možností. Kto nevlastní pozemok, zveľaďuje kvetenstvo a drobnú zeleninku na balkóne. Dcérine muškáty kvitnú ako na tirolskom prospekte. Ďalšia pravidelne polieva niekoľko izboviek na parapetnej doske. Najkrajším prekvapením sú kvetinové a zeleninové záhony dcéry, ktorá nám len pred krátkym časom pripomínala výhodné nákupy ovocia a zeleniny v reťazcoch, ktoré nemôžem – a vlastne ani nechcem – menovať. (Marta Gromošová)

Bohostánok v Ladomirovej | Mária Žarnayová

ŽIJEME V DIASPÓRE

Preč sú časy, keď kresťanstvo dominovalo svetu okolo nás. Možno si to ešte pamätáme z deväťdesiatych rokov, keď sa zdalo, že po páde komunizmu prichádza opäť čas kresťanstva. Dnes vieme, že je to ilúzia. Kresťanstvo Slovensku nedominuje. Verejná debata ani nie je veľmi zvedavá na naše názory. Napriek tomu my stále veríme, že sme nositeľmi pravdy s povinnosťou ju šíriť. Ako to však urobiť?

Tieto riadky píšem na sviatok Slávnostnej poklony prečistým tajomstvám tela a krvi nášho Pána Ježiša Krista a nedá mi nespomenúť históriu tohto sviatku. Je pradávny, siaha až do 13. storočia, ale novú dynamiku dostal počas reformácie, keď sa začalo v latinských chrámoch s procesiami. Dnes je to milá slávnosť s oltárkami a dievčatkami rozsypajúcimi kvety. Kedysi to chcelo aj odvalu pripojiť sa k procesii. Uvedomme si, že Slovensko bolo v 17. storočí protestantskou krajinou tak na vidieku, ako aj v mestách a katolíci boli malou, často tichou a zaznávanou menšinou. S procesiami u nás začali pátri jezuiti, ktorí túto „cirkev v diaspóre“ chceli priviesť opäť na svetlo. Chceli ukázať, že katolicizmus nie je mŕtvly, že žije a má ambície zmeniť dominantnú kultúru. Byť v procesii troch ľudí chce odvalu, najmä keď tebou ľudia okolo opovrhujú. Našich predkov na procesiách bili, plúvali na nich. Vtedy a ešte stovky rokov na to o dušu národa súperili dve kresťanské denominácie. Dnes je to iné. Kresťania ako celok čelia sekulárnej kultúre, ktorá čoraz viac opúšťa aj tvár „kultúrneho kresťanstva“, teda

neveríme, ale v princípe súhlasíme so základnými pravdami kresťanstva o človeku a svete. Toto je dnes skoro preč. Mainstreamový svet opustil kresťanský pohľad na človeka a čoraz viac natláča svoj pohľad aj veriacim. Inak povedané, ideologická kolonizácia je v plnom prúde. Ako sa brániť? Prostá návšteva chrámov stačila, keď svet naokolo bol kresťanský. Podstatu kresťanského pohľadu na svet sme videli a učili sa všade okolo. Ale dnes svet o kresťanskom pohľade mlčí. Ponúkaný je nám pohľad, ktorý je často v úplnom rozpore s kresťanstvom, a my sa s ním musíme vyrovnávať. To je život v diaspóre, teda vo svete, ktorý je nám cudzí, často nepriateľský.

Musíme vytvoriť okolo našich chrámov pevné komunity, ktoré nebudú „iba“ žiť vieru, ale budú sa navzájom vzdelávať a posilňovať. Poznanie je kľúč, aby sme vedeli odlíšiť, čo je vo svete vonku kresťanské a čo je už s ním v rozpore. Rozlišovanie nám pomôže pri správnych rozhodnutiach, ako nasledovať Krista. Stále formovanie svedomia je cesta budúcnosti. To sa dá iba prehľbovaním poznania o našej viere a o jej implikáciách pre život. Zároveň musíme urobiť všetko preto, aby kresťanská kultúra nezmlžila z verejného priestoru. Byť zavretí v chráme či v rodine nestačí. Musíme vyjsť von a kráčať s Kristom hoci aj pred nepriateľským svetom. Či to nedokážeme aj my? Musíme. Pre naše deti. Pre našu a ich spásu. Niet inej cesty. (Michal Považan)

Misijné dielo detí

KONGRES O SLUŽBE MLADÝM

TALIANSKO ■ Dikastérium pre rodinu, laikov a život organizovalo 22. – 25. mája 2024 medzinárodný kongres o službe mladým s podtitulom *Nové štýly vedenia mládežníckej a synodálnej služby*. Konal sa v Casa d'accoglienza Il Carmelo neďaleko Ríma. V sobotu 25. mája prijal pápež František na audiencii takmer tristo účastníkov kongresu. Slovensko zastupovali Matúš Reiner, tajomník rady pre mládež a univerzity, a Martin Kocian, riaditeľ komisie pre mládež Bratislavskej arcidiecézy. Podľa pápeža je duchovné rozlišovanie kľúčové pre sprevádzanie mladých ľudí na ceste viery a objavovania ich povolania. Má tri základné prvky: je synodálne, osobné a zamerané na pravdu. Je dôležité počúvať mladých ľudí a zapojiť ich do dialógu a rozhodovania. (TK KBS)

VYVRCHOLIL PRVÝ SVETOVÝ DEŇ DETÍ

VATIKÁN ■ V nedeľu 26. mája vyvrcholili Svetové dni detí. Na Námestí svätého Petra sa vyše päťdesiat tisíc veriacich zúčastnilo na eucharistickom slávení, ktorému predsedal pápež František. V homílii deťom priblížil tajomstvo Svätej Trojice a vyzval ich k modlitbe za mier. Celý príhovor sa niesol v duchu dialógu – deti sa tak stali protagonistami homílie. Historicky prvý Svetový deň detí s pápežom Františkom sa konal v posledný májový víkend. Mottom stretnutia bol verš zo Svätého písma: „Hľa, ja robím všetko nové.“ Hlavnými účastníkmi stretnutia boli deti z celého sveta sprevádzané svojimi rodičmi, starými rodičmi alebo mládežníckymi animátormi. Sobotný program sa konal na rímskom Olympijskom štadióne Flaminio, kde si účastníci vypočuli svedectvá detí, spolu spievali a pozreli si pestrý sprievod zástupcov zúčastnených krajín. Slovensko v ňom pripomenula slovenská vlajka a v krojoch oblečené deti a dvaja dospelí. Túto skupinu zorganizovali asistenti z Hnutia folokáre. Ďalšími účastníkmi stretnutia boli aj jednotlivé rodiny s deťmi. Niektoré z nich spolupracujú s Misijným dielom detí alebo s komunitou Cenacolo na Slovensku. (TK KBS)

MAĎARSKO ■ Približne päťtisíc veriacich vytvorilo 11. mája „živý ruženec“ okolo maďarského hlavného mesta Budapešť. Spolu sa modlili za mier. V rámci ružencovej púte, ktorá sa tento rok konala už po sedemnásty raz, prešli pútnici v sobotu približne 15 až 20 kilometrov po deviatich rôznych trasách a potom spoločne slávil omšu na piatich miestach. Myšlienka „živého ruženca“ pôvodne pochádza z Viedne. (TK KBS)

VATIKÁN ■ „Vaša služba viere a kultúre je dôležitá. Robíte to dobre, vytrvajte vo svojom úsilí,“ povedal pri osobnom stretnutí počas generálnej audiencie Svätý Otec František vedeniu a zástupcom Spolku svätého Vojtecha. Dvadsať predstaviteľov najstaršieho katolíckeho spolku a vydavateľstva sa 15. mája 2024 zúčastnilo na generálnej audiencii pri príležitosti 175. výročia vzniku Katolíckych novín a 155. výročia založenia SSV. (TK KBS)

ČESKÁ REPUBLIKA ■ Pražské arcibiskupstvo 20. mája informovalo o novom profile na sociálnej sieti Instagram, ktorý spustilo koncom jari. Ide o ďalší krok v približovaní arcidiecézy nielen veriacim, ale aj širšej verejnosti. Prostredníctvom príspevkov chce arcidiecéza prezentovať svoje aktivity a udržiavať spoločenstvo veriacich na internete. V neposlednom rade sa záujemcovia môžu tešiť na zaujímavé a jedinečné fotografie z arcidiecézy. (TK KBS)

ordinariat.sk

VOJENSKÁ PŮŤ V LURDOCH

FRANCÚZSKO ■ Slávnostnou svätou omšou v Bazilike svätého Pia X. v Lourdoch v nedeľu 26. mája vyvrcholila 64. medzinárodná vojenská púť, na ktorej sa zúčastnili vojaci zo štyridsiatich siedmich krajín. Slovenskú republiku na tomto podujatí celosvetového významu reprezentovalo viac ako dvesto pútnikov Ordinariátu Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR pod vedením biskupa Františka Rábeka. Pred massabiellskou jaskynkou tak možno vidieť tisíce vojakov oblečených do rôznych uniforiem, ktorí si prišli uctiť Pannu Máriu Lurdskú. Pápež František zaslal posolstvo putujúcim vojakom, ktoré bolo podpísané kardinálom Pietrom Parolinom. Svätý Otec im odkazuje, že ich vojenské povolanie je jasné, kamkoľvek sú poslaní, majú vydávať svedectvo o evanjeliu medzi kolegami. Aj pre tých, ktorí nosia uniformu, konštatuje pápež František, je púť skúsenosťou viery, vďaka ktorej človek objavuje krásu spoločného kráčania, vzájomnej podpory a vychádzania v ústrety druhým. Umožňuje byť blízko chorým a zraneným vojakom a starať sa o nich, a zároveň prinášať Božie milosrdenstvo do vojenského prostredia. (ordinariat.sk)

PRVÉ PRIJATIE SVIATOSTI ZMIERENIA

Marek Demjančík

Archív farnosti

Lenka Mihalková

Terézia Gavalová

Tomaš Palička

Patricia Hudačinová

Juraj Lukačko

Radoslav Zelizňak

A SLÁVNOSTNÉ PRIJATIE EUCHARISTIE

Gerlachov

Jakub Vančík

Humenné-Pod Sokolejom

Katarína Džuková

Miňouce

Dana Kirešová

Lutina

Mária Ilková

Repejov

Valéria Gajanová

Jakubany

Archív farnosti

Jakubany

Archív farnosti

Košice-Furča

Marián Horňák

Košice-Západ

Zuzana Plešová

GMC Bárka

PRVÉ METROPOLITNÉ STRETNUTIE KATECHÉTOV

JUSKOVA VOLA ■ 17. a 18. mája 2024 sa v Gréckokatolíckom mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli konalo 1. metropolitné stretnutie katechétov s biskupmi Gréckokatolíckej cirkvi *sui iuris* na Slovensku. Asi štyridsať ľudí pôsobiacich v oblasti školskej katechézy, ale aj v oblasti mimoškolskej práce s deťmi a mládežou, medzi nimi kňazi, rehoľníci a laici, sa prišlo oboznámiť s blížiacou sa reformou školstva a jej vplyvom na vyučovanie náboženstva na základných školách, ako aj hľadať čím efektívnejšie spôsoby jej implementovania do praxe.

V piatok 17. mája zazneli tri prezentácie v podaní Lubomíry Pružinskej a Márie Molnárovej na témy nového kurikula pre gréckokatolícke náboženstvo. Po modlitbe večierne a spoločnej večeri nasledovala diskusia. Vladykovia v nej vyjadrili svoj pohľad na katechézu v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku a ostatní účastníci prispeli svojimi skúsenosťami z praxe. Piatkový večer pokračoval ďalej neformálnym stretnutím na spôsob *teambuildingu*.

V sobotných skupinách účastníci diskutovali na témy prednesené v piatkových prezentáciách. Závety diskusií jednotlivých skupín boli následne zosumarizované a odprezentované, aby neskôr poslúžili ako podklad pre budúce správne a efektívne nasmerovanie celej oblasti školskej katechézy. Stretnutie bolo ukončené spoločným obedom, požehnaním vladykov a vyjadrením nádeje, že v podobnom duchu sa katechéti budú môcť čoskoro znova stretnúť. (Milan Diheneščik)

Anna Zamutovská

DEŇ S RUSÍNMI V MÚZEU

KOŠICE ■ Vo štvrtok 9. mája, na sviatok Nanebovstúpenia Pána, sa uskutočnilo ďalšie z podujatí projektu *Cer'kov z molodýma* vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach a bolo súčasťou podujatia s názvom *RusynsKE – Deň s Rusínmi* v múzeu. Cirkevno-slovanskú liturgiu s čítaniami a homíliou v rusínskom jazyku slúžil otec Jordán Ján Burda. Svätú liturgiu slúžili na nádvorí Východoslovenského múzea v Košiciach na Námestí Maratónu mieru 2 priamo v drevenej cerkvi, ktorá bola do Košíc premiestnená v roku 1927 z rusínskej obce Kožuchovce. Po liturgii nasledovala v priestoroch interiéru múzea prednáška o ikonách z tohto dreveného chrámu s lektorkou múzea aj s názornými ukázkami tvorby ikon, ktoré predstavila ikonopiska Dana Kirešová. Drevená cerkev z Kožuchoviec je zasvätená svätému Mikulášovi a práve 9. máj je aj s ním spojený sviatok – Prenesenie úctyhodných ostatkov nášho otca svätého Mikuláša Divotvorcu z Myry do mesta Bari. Podujatie s príznačným názvom *RusynsKE* bolo sprievodným podujatím jubilejného 30. ročníka celomestských osláv *Dni mesta Košice 2024*. (Anna Zamutovská)

PŮŤ DETÍ

SLOVENSKO ■ Tisíciky detí z viac ako stopäťdesiatich farností Slovenska prišli v sobotu 11. mája do Rajeckej Lesnej, Levoče a Obišoviec na už tradičnú púť detí. Tento rok sa v programe prvý raz pripojili k myšlienke Svetových dní detí. Každý účastník dostal na púti list, v ktorom pápež František vyzýva deti snívať o novom ľudstve a budovať bratskejšiu spoločnosť. Témou tohtoročných pútí bolo sedem radostí Panny Márie. Počas zastavení, ktoré si pre deti pripravili animátori a kňazi, objavovali pramene pravej radosti cez život Panny Márie. Účastníci púte však mysleli aj na radosť ľudí v núdzi. Priniesli so sebou trvanlivé potraviny alebo hygienické potreby, ktoré prostredníctvom charitatívnych organizácií darovali tým, čo to potrebujú viac ako oni. (TK KBS)

VÝSTAVA OTÁZKY LÁSKY

LEVOČA ■ Spišské múzeum v Levoči otvorilo v sobotu 11. mája 2024 v priestoroch stredovekej krížovej chodby starého kláštora minoritov výstavu súčasnej slovenskej výtvarníčky Doroty Sadovskej *Otázky lásky – Sedem skutkov telesného milosrdenstva*. Kurátorkou výstavy je Alena Piatrová a výstavu slávnostne otvoril spišský diecézny biskup František Trstenský. Autorka sa zamerala na vyzdvihnutie čnosti – skutkov telesného milosrdenstva preukázaných blížnemu a príklady tejto konkrétnej kresťanskej lásky vidí realizované vo svätoch, ktorých na výstave približuje v dvoch rovinách. Postavy sú zobrazené v interakcii s druhým, čím sa zdôrazňuje adresnosť a konkrétnosť skutkov milosrdenstva. Verejnosti bude táto výstava sprístupnená do 31. októbra 2024. (TK KBS)

David Serbinčík

POSVIACKA VO VOJČICIACH

VOJČICE ■ Vo farnosti Vojčice sa 12. mája konala odpustová slávnosť na chrámový sviatok Nanebovstúpenia Pána spojená s posviackou obnoveného ikonostasu a nového bočného oltára Matky ustavičnej pomoci. Pozvanie na túto slávnosť prijal arcibiskup Cyril Vasiľ. Odpustová slávnosť sa začala posvätením obnoveného ikonostasu a nového oltára Matky ustavičnej pomoci. Po posvätení nasledovala archierejská svätá božská liturgia, pri ktorej sa vладыka Cyril v homílii prihovril veriacim. Upriamil pozornosť na to, že je jedno, či upierame zrak na ikony alebo obrazy, ktoré zobrazujú svätých alebo udalosti z ich života. Podstatný je úmysel, s ktorým na tieto vyobrazenia pozeráme. Na záver liturgie vладыka Cyril ocenil piatich členov farského spoločenstva, cerkovníčku a štyroch kurátorov, za ich prínos a prácu pre farnosť, a v konečnom dôsledku aj pre celú eparchiu. Otec Róbert Demko, správca farnosti, poďakoval vладыkovi za jeho prítomnosť a otcovské slová, všetkým hosťom oboch obradov, ale i darcom a dobrodincom za to, že v takom krátkom čase sa podarila zrealizovať obnova tak ikonostasu, ako aj oltára. (TSKE)

David Zimovčák

VÝTVARNÍCI SA STRETLI VLADYKOM JONÁŠOM

PREŠOV ■ Vo štvrtok 16. mája prijali pozvanie vладыku Jonáša štyridsiati mladí výtvarníci, ktorí sa zapojili do výtvarných súťaží *Biblia očami detí a mládeže* a *Východní svätí pre súčasnosť*. Prvá časť stretnutia sa začala v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove, kde jeho históriu, duchovné bohatstvo relikvií i súčasnosť predstavil kaplán Jakub Jurčišin. Stretnutie pokračovalo v priestoroch arcibiskupského úradu, kde im v expozícii stálej historickej výstavy bola približená história i súčasnosť Prešovskej archieparchie. Stretnutie vyvrcholilo, keď všetkých zúčastnených prijal v sále biskupov vладыka Jonáš. Po úvodnom príhovore odovzdal súťažiacim diplomy a vecné ceny. Samozrejme, na záver nemohla chýbať spoločná fotografia a s pozhnaním sa milé stretnutie ukončilo.

Projekt *Východní svätí pre súčasnosť* je v každom školskom roku zameraný na jedného svätca alebo blahoslaveného, ktorého život a dielo si súťažiaci nashudujú a zrealizujú. V tomto školskom roku to bola prepodobná matka Mária Egyptská. (Peter Cap)

BADÍN ■ V Badíne sa 15. mája konal celoslovenský seminár pre formátorov o pastorácii rodín. Stretnutie zorganizovala komisia pre klerikov KBS a rada KBS pre rodinu s cieľom odpovedať na otázku, prečo a ako formovať seminaristov na pastoráciu rodín. V úvodných príhovoroch sa formou videopozdravu prihovril vладыka Cyril Vasiľ, predseda rady KBS pre rodinu. Zdôraznil, že predpokladom *family friendly* farnosti je *family friendly* kňaz, ktorý nevzniká akousi improvizáciou, ale formáciou, ktorá prebieha v troch rozmeroch: v pochopení toho, čo znamená zdravá kresťanská rodina, v schopnosti aplikovať jednotlivé aspekty rodinného života v teologických disciplínach a vo väčšom kontakte seminaristu s rodinami prostredníctvom konkrétnych pastoračných programov. Biskup Tomáš Galis zdôraznil, že v celej formácii sa treba bytostne zamerať na formáciu k učeníctvu. Misiou kňaza je vytvárať nových učeníkov, na to sa však potrebuje sám stať Kristovým učeníkom. Ako v závere organizátori podotkli, cieľom stretnutia nebolo pridať do formácie ďalšiu pastoračnú oblasť, na ktorú treba budúcich kňazov formovať, ale odkryť pastoráciu rodín ako integrujúcu zložku a naučiť sa pozeráť na farníkov cez ich rodinné vzťahy. Každý vo farnosti žije v rodinných vzťahoch, ktoré sú preňho konštitutívne. Práve cez rodinné vzťahy prežíva aj svoju vieru. (R. Kucharčík)

KOŠICE ■ V sobotu 18. mája vo Farnosti sv. Rity v Košiciach u bratov augustiniánov oslávili patrónku kostola a farnosti – sv. Ritu, a to za účasti veľkého počtu veriacich, nielen farníkov, ale aj ctiteľov a pútnikov, ktorí prišli z rôznych častí Slovenska. Slávnostnú svätú omšu celebroid arcibiskup Cyril Vasil. V homílii zdôraznil príklad života sv. Rity, a to najmä jej snahu o pokoj a zmierenie medzi rodinami a rôznymi mocenskými skupinami, o ktorý sa vo svojom živote Rita tak hrdinsky usilovala vo svetle Kristovho evanjelia. Podobne aj dnes, nielen v rodinách a na pracoviskách, ale v celej našej spoločnosti treba obnoviť pokoj, úctu a nádej. Cnosti by sa mali stať dnes opäť akoby „natrénovanými“ schopnosťami, ktoré pomôžu povedať ponúkanému dobru áno, a ak sa núka zlo, tomu bez váhania povedať nie. (J. Havrilčák)

KOŠICE ■ Stretnúť sa, spoznať sa a povzbudiť sa. Takto by sa dali zhrnúť ciele stretnutia lídrov laických a apoštolských spoločenstiev Košickej arcidiecézy, ktoré sa konalo v sobotu 18. mája v Košiciach. Podujatie sa konalo z iniciatívy vладыku Petra Rusnáka, predsedu rady pre laické a apoštolské hnutia KBS a košického arcibiskupa metropolitu Bernarda Bobera. Samotné stretnutie sa konalo v Aule sv. košických mučeníkov na Teologickej fakulte v Košiciach, kde vладыka Peter Rusnák poukázal na to, že nie počty členov spoločenstva či množstvá aktivít sú rozhodujúce, naopak, vždy je dôležitá kvalita a sila svedectva. Vytrvalá práca po malých kúskoch takisto prináša svoje ovocie. Pred záverom nasledovala diskusia k podnetom lídrov a odpovede na otázky účastníkov. Na stretnutí vznikla nová spoločná platforma vzájomného zdieľania a koordinácie, kde môžu spoločenstvá v budúcnosti fungovať. (Košická arcidiecéza)

TREBIŠOV ■ V utorok 21. mája sa žiaci prvého ročníka trebišovskej CZŠ s MŠ sv. Juraja spolu s triednymi učiteľkami Ľubicou Bandoľovou, Miroslavou Záhorskou, pedagogickou asistentkou Timeou Verebovou a duchovným správcom školy ocom Martinom Miňom zúčastnili na duchovnej púti, počas ktorej navštívili baziliku minor v Michalovciach a uctili si spoločnou modlitbou relikvie Metoda Dominika Trčku – patróna oboch tried. Z Michaloviec sa presunuli do Pavloviec nad Uhom a pri hrobe Anky Kolesárovej sa pomodlili za čisté srdce. Potom žiaci, učiteľka spolu s duchovným správcom slávilí bohoslužbu v miestom chráme. Púť zavŕšili obedom a spoločnými hrami. (M. Miňo)

KOŠICE ■ Ekumenickou bohoslužbou slova a požehnaním centrálného kríža odovzdali 21. mája verejnosti do užívania revitalizovaný

Erik Korfant

ODPUSTOVÁ ROZLÚČKA S MATURANTMI

KOŠICE ■ Stredná odborná škola pedagogická sv. Cyrila a Metoda sa v piatok 17. mája opäť lúčila s maturantmi, ktorých čaká skúška dospelosti. Rozlúčka bola súčasťou odpustovej slávnosti. Svätú liturgiu slávil arcibiskup Cyril Vasil. V závere vладыka Cyril posvätil maturitné tablá a následne spolu s triednymi učiteľkami odovzdal knižné odmeny vybraným maturantom. Za všetkých prítomných žiakov sa so štvrtákmi rozlúčili v príhovore tretiaci, ktorí zároveň prebrali žezlo najstarších žiakov v škole. Príhovory plné spomienok a poďakovaní si vypočuli aj v podaní zástupcov oboch štvrtáčkových tried. Zároveň si maturanti pripravili pieseň na rozlúčku a rozlúčkové videá zachytávajúce momenty z celého ich štúdia, ktoré na tváre všetkých prítomných priniesli široké úsmevy aj slzy. (Lucia Grinčová)

Ľubomíra Štefaníková

V RAFAJOVCIACH SLÁVILI ODPUSTOVÝ SVIATOK

RAFAJOVCE ■ 18. a 19. mája sa vo farnosti Rafajovce uskutočnila archieparchiálna odpustová slávnosť Zostúpenia Svätého Ducha. Je to jeden z najstarších odpustov Prešovskej archieparchie. Odpustová slávnosť prebiehala tradične počas víkendu a bola naplnená rôznymi pobožnosťami, modlitbami a liturgickými sláveniami. Vrcholom bolo eucharistické slávenie. V nedeľu v Rafajovciach privítali prešovského arcibiskupa metropolitu vладыku Jonáša Maxima, ktorý na toto miesto zavítal po prvýkrát a – ako sám spomenul – bol oslovený charakterom prostredia: syto zelenými kopcami, lesmi a lúkami. Tie obklopujú liturgický priestor a ešte viac umocňujú atmosféru sviatku i jeho tajomstva. Tak ako život, ktorý je v prírode, sa derie na svetlo, vytvárajúc jej nádheru, tak Duch Boží ukrytý v človeku má za cieľ rozvinúť jeho život do plnej krásy. Vzácni hosťami boli predstavitelia samospráv, darcovia a tí, čo prispievali k zmierneniu následkov po zemetrasení. Za nich, ale aj za všetok ľud miestneho kraja bola slávená táto odpustová svätá liturgia. (Ľubomíra Štefaníková)

Pavol Oboz

ODPUSTOVÁ SLÁVNOSŤ V SEMINÁRI

PREŠOV ■ Seminárne spoločenstvo oslávilo 20. mája sviatok Presvätej Trojice, seminárny odpustový sviatok. Slávnosť sa začala v predvečer večerňou v prítomnosti vладыku Jonáša Maxima. Pokračovala ráno modlitbou utierne a vyvrcholením odpustovej slávnosti bola svätá liturgia. Pred samotnou liturgiou bohoslovcov duchovne utíšili a nasmerovali ich srdcia a mysle k Bohu seminárne umelecké telesá: Zbor svätého Romana Sladkopevca a gospelová skupina Anastasis. Bohatú účasť liturgického spoločenstva naplnili predstavení seminára, seminaristi, akademickí profesori, kňazi metropolie, rehoľné sestry a viceprimátor Prešova, riaditeľ gréckokatolíckej charity. Slávnostným kazateľom bol otec Peter Tirpák, dekan GTF PU. Po svätej liturgii poďakoval otec rektor Vladimír Sekera-Mikluš kazateľovi, celému spoločenstvu i tým, ktorí sa podieľali na kráse tejto slávnosti. Po sprievode okolo seminára s čítaním evanjelií sa hostia odobrali do jedálne, kde ich čakal slávnostný obed s programom. Kultúrne hostí obohatil otec Michal Hospodár básňou a bohoslovci spevom a hrou na akordeóne a husliach. (Rastislav Daňo)

Boris Varga

KOŠICKÍ FARNÍCI ZAVRŠILI EVANJELIZAČNÝ KURZ

KOŠICE ■ V sobotu 25. mája zavŕšili záverečnou duchovnou obnovou v košickej farnosti Nad Jazerom trojdielny katecheticko-evanjelizačný kurz *Objav Krista – Nasleduj Krista – Odovzdaj Krista*. Dvanásť farníkov v tejto trilógii bližšie spoznalo osobu Ježiša Krista, rozhodlo sa ho nasledovať a odovzdávať Ježišovu radostnú zvesť druhým v každodennom živote. Po dobrodružných skúsenostiach s osobou Ježiša Krista v malom spoločenstve sú ochotní vydávať svedectvo o tom, „aké veľké veci im urobil ten, ktorý je mocný“ (Lk 1,49). V nedeľu 26. mája, na záver svätej liturgie o 10:30h, prijali v rámci obradu vyslania požehnanie byť svedkami, učeníkmi a apoštolmi na miestach, na ktoré ich Pán denno-denne posielal v naplnení Kristovho misijného príkazu. Tento kurz je základným katecheticko-evanjelizačným nástrojom sídliskovej farnosti a od októbra 2024 sa začína pre ďalších záujemcov. (Vladimír Varga)

vstupný areál verejného cintorína na Rastislavovej ulici v Košiciach. Bohoslužbu konali spoločne predstavitelia Ekumenického spoločenstva cirkví na území mesta Košice. Došlo k obnove a modernizácii celého priestoru od vstupu na cintorín až po centrálny kríž vrátane osvetlenia hlavného schodiska a rekonštrukcie parkoviska. Ekumenickej bohoslužbe slova predsedal košický arcibiskup metropolita Bernard Bober, požehnal centrálny kríž a obnovený vstupný priestor. Verejný cintorín v Košiciach je najväčším pietnym miestom na Slovensku. Má rozlohu 32 hektárov a nachádza sa na ňom približne 32 000 hrobových miest. (Košická arcidiecéza)

KOŠICE ■ V priestoroch Arcibiskupského úradu v Košiciach sa v utorok 21. mája konalo zasadnutie rady KBS pre pastoráciu Rómov a menšín. Viedol ju košický arcibiskup Bernard Bober. Veľkou témou boli pastorační pracovníci pomáhajúci na mnohých projektoch. Už päť rokov vďaka podpore štátu mohli pracovať, ale táto podpora sa zastavila. Od júna ich bude treba prepustiť. Žiaľ, nešlo o systémovú podporu, a tak v tomto momente končia. (M. Ďurčo)

BRATISLAVA ■ Prezidentka SR Zuzana Čaputová a zvolený prezident Peter Pellegrini sa 22. mája stretli v Prezidentskom paláci so zástupcami cirkví a náboženských spoločností s cieľom prispieť k upokojeniu spoločenskej atmosféry po útoku na premiéra Roberta Fica. Konferenciu biskupov Slovenska na stretnutí zastupoval bratislavský arcibiskup metropolita Stanislav Zvolenský a bratislavský eparchiálny biskup Peter Rusnák. Cirkvi a náboženské spoločnosti podľa hlavy štátu zohrávajú kľúčovú úlohu vo formovaní hodnôt, v určovaní spoločenského diskurzu a v neposlednom rade aj pri zmierňovaní napätia v spoločnosti. Jej zvolený nástupca Peter Pellegrini vyzdvihol, že sa zástupcovia cirkví vedia v zlomových situáciách spojiť aj napriek svojej rozdielnosti. (TK KBS)

BRATISLAVA ■ Konfederácia politických väzňov Slovenska zorganizovala 23. mája pietnu spomienku pri pamätnom hrobe popravených na Martinskom cintoríne v Bratislave. Príležitosťou bola návšteva Beatrix Smerekovskej z Nemecka, dcéry popraveného Pavla Kalinaja, ktorý bol popravený spolu s kolegom Bernardom Jaškom 17. februára 1951. Dôvodom bolo, že pri práci v ďalekopiesnej ústredni Povereníctva vnútra zachytili správy ŠtB o zásahoch proti Katolíckej cirkvi a informovali o tom biskupa Michala Buzalku. Pietna spomienka sa začala položením vencov KPVS a ÚPN na symbolický hrob s tabuľkou s menami popravených. (P. Sandtner)

PONDELOK

17. jún

Mučeníci Manuel, Sabel a Izmael*Slobodno v sobotu uzdraviť? (Mt 12, 10)*

V otázke farizejov znie i viera, že Ježiš to môže urobiť – ináč by mu ju nekládli. Ježiš poukazuje na hodnotu človeka, ktorý je v hierarchii stvorenia najdôležitejší. Poukazuje aj na hierarchiu skutkov, ktorými prejavujeme svoj vzťah k človeku. Je však nepochopiteľné, že z dobra uzdravenia vzíde tá najväčšia zloba (chcú ho zahubiť). Prečo? Lebo pýcha žiarlivosti zaslepila ich úsudok, ponorila ich do temna hriechu a obrala ich o pravú radosť. Pamätajme, že najväčším nešťastím pre človeka je hriech a zotrúvanie v ňom.

Liturgia: Rim 12, 4 – 5. 15 – 21, zač. 109; Mt 12, 9 – 13, zač. 45; každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

UTOROK

18. jún

Mučeník Leontios*... potom k vám prišlo Božie kráľovstvo. (Mt 12, 28)*

V Otčenáši prosíme: „Príď kráľovstvo tvoje.“ Pozývame Boha – máme byť chrámom Svätého Ducha. Myslíme to vážne alebo to len bezducho opakujeme? Jeden môj priateľ mi povedal, že počas vysokoškolského štúdia viedol dva životy. V Bratislave sa zabával, chodil do barov, na diskotéky a mrhal peniazmi, čo mu rodičia dávali. Keď prišiel domov, hral sa na zbožného, aby rodičov nezarmucoval. Časom ho to začalo unavovať. Uvedomil si svoju falošnosť a rozhodol sa pre život s Bohom. Odvtedy je šťastný človek. Áno, musíme si vybrať: hriech alebo Božiu milosť.

Liturgia: Rim 14, 9 – 18, zač. 114; Mt 12, 14 – 16. 22 – 30, zač. 46; každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA

19. jún

Apoštol Júda, podľa tela Pánov brat*Učiteľ, chceme vidieť nejaké znamenie od teba. (Mt 12, 38)*

A Ježiš pripomína Sväté písmo – Jonášovo poslanie, ktoré Jonáš odmieta. A uteká. Boh ho búrkou zastaví, vymení loď za veľkú rybu a vysadí ho na pevninu, aby šiel správnym smerom. Vidíme, že aj búrka sa stala prostriedkom na poznanie pravého Boha pre námorníkov. Po tejto skúsenosti Jonáš ide a ohlasuje pokánie skazenému ľudu Ninive, pričom sám neverí tomuto slovu a čaká na zničenie mesta. Jonáš je dokonca sklamaný z Božieho odpustenia.

I pre nás je pokánie cestou k otvorenej bráne Božieho milosrdenstva.

Liturgia: Rim 15, 7 – 16, zač. 117; Mt 12, 38 – 45, zač. 48 (radové); Júd 1, 1 – 10, zač. 77; Jn 14, 21 – 24, zač. 48b; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti apoštola vi Júdovi (HS: 387; PZ: 367; HP: 390)

ŠTVRTOK

20. jún

Hieromučeník Metod Patarský*... kto plní vôľu môjho Otca ... (Mt 12, 50)*

Z určitého hľadiska nám môžu napadnúť myšlienky akéhosi odmietnutia či ľahostajnosti zo strany Ježiša k prítomnosti jeho Matky, ktorá je vonku pred domom. Ak však berieme do úvahy lásku a úctu, ktorú Ježiš prechovával k nej, potom význam jeho slov dostáva úplne inú vážnosť. Ježiš nás vtahuje do úzkeho, priam príbuzenského spoločenstva so sebou. Nazýva nás bratmi, sestrami i matkou (pretože Mária plnila do dôsledku Božiu vôľu). Stačí na to plniť vôľu nebeského Otca, ktorú aj on – náš Spasiteľ tu na zemi plní.

Liturgia: Rim 15, 17 – 29, zač. 118; Mt 12, 46 – 13, 3a, zač. 49; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

PIATOK

21. jún

Mučeník Julián Tarzský*Kto má uši, nech počúva! (Mt 13, 9)*

Dnešný svet môžeme nazvať svetom chaosu, rámusu, dezinformácií a rôznych ideológií. V podtexte tohto „šialenstva“ cítime neustály boj o človeka a manipuláciu s ním. Peniaze, moc, sláva – to sú imperatívy dnešnej doby. Človek sa stáva novodobým otrokom technológií, ale i úzkeho kruhu elitárov, čo sa snažia ovládnuť tento svet a udávať mu tempo, smer a pravidlá. Materializmus dnešnej doby ostro kontrastuje s hodnotami evanjelia. Ježiš sa nám však prihovára aj dnes – vanutím svojho Ducha. Mám sluch svojho srdca naladený na jeho hlas?

Liturgia: Rim 16, 1 – 16, zač. 120; Mt 13, 3b – 9, zač. 50; každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA

22. jún

Hieromučeník Eusebios*Milosrdenstvo chcem, a nie obeť. (Mt 9, 13)*

Čo asi presvedčilo Matúša k rozhodnutiu opustiť istotu živobytia štátneho zamestnanca a vstúpiť do neplatených a neistých

Kristových služieb? Určite to bol ľudský a láskyplný postoj Ježiša, ktorým ho zasiahol v samej hĺbke srdca. Opoprhovanie a závisť ľudu, ktoré boli súčasťou chleba z mýtnice, chutili ináč ako láskavý Kristov dotyk. V pozvaní hriešnika Matúš zažíva aj rozmer milosrdnej Božej lásky, meniacej zúboženú ľudskosť na pôvodný božský obraz daný Stvoriteľom. Ježiš volá aj nás. Ako vnímam slová: „Milosrdenstvo chcem a nie obeť“?

Liturgia: Rim 8, 14 – 21, zač. 97; Mt 9, 9 – 13, zač. 30; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

NEDEĽA

23. jún

5. nedeľa po Päťdesiatnici**Mučenica Agripína***... prosili ho, aby odišiel z ich kraja. (Mt 8, 34)*

Príbeh Ježišovej návštevy v Gadarskom kraji vyznieva veľmi zvláštne. Uzdraví tam dvoch posadnutých a obyvatelia ho namiesto vďačnosti prosia, aby od nich odišiel. Preto, lebo im potopil svine? Asi áno. No v pohľade učeníkov – židov vyznela táto situácia úplne ináč. Ježiš im ukazuje ťažkú situáciu ľudí žijúcich v spoločenstve s diablom – ani nečisté svine nedokážu s diablom žiť. Ľudia mnohokrát nevidia toto nešťastie. Zlý duch spoznáva neomylnne Syna Božieho a je mu podriadený – poslúcha ho. A čo my – v čom spoločenstve žijeme?

Liturgia: Rim 10, 1 – 10, zač. 103; Mt 8, 28 – 9, 1, zač. 28; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti zo štvrtého hlasu (HS: 147; PZ: 100; HP: 101)

PONDELOK

24. jún

Narodenie Jána Krstiteľa*... pôjdeš pred tvárou Pána... (Lk 1, 70)*

Nejedného človeka fascinuje osobnosť sv. Jána Krstiteľa. Obdivujeme jeho horlivosť a zápal pre Boha. Ježiš o ňom hovorí, že nikto väčší ako on sa zo ženy nenarodil, že nie je trstinou vetrom zmietanou. Vidíme ho, ako vyzýva ľud na pokánie a krstí ho. Neochvejne kritizuje Herodesov hriech, za čo sa mu dostáva hrdelnej odmeny meča. Možno povieme – veď si ho pre toto Boh vyvolil, takže to dokázal. Nezbúdajme však, že aj Ján sa pre túto úlohu rozhodoval slobodne, otvorený pre Božiu milosť a pravdu. Kráčam aj ja ako Ján pred tvárou Pána?

Liturgia: Rim 13, 11b – 14, 4, zač. 112; Lk 1, 1 – 25. 57 – 68. 76. 80, zač. 1; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z Narodenia Jána (HS: 388; PZ: 369; HP: 391)

Narodenie sv. Jána Krstiteľa | orthodoxyicons.com

UTOROK

25. jún

Prepodobná mučenica Febrónia

Nechajte oboje rásť až do žatvy.

(Mt 13, 30)

Poľnohospodári a záhradkári dobre poznajú „radosť z buriny“. Tento nevítaný hosť im komplikuje prácu a ničí úrodu. Preto sa snažia jej rastu zabrániť a burinu vyhubiť. Skúsenosť nás učí, že je to nekonečný boj. Ježiš je v podobenstve zhovievavý ku kúkoľu. Necháva ho rásť až do žatvy. Aj v ľudskom spoločenstve je to tak. Boh hriešnika netrestá hneď, dáva mu čas na zanechanie hriechu. Takisto nechce spôsobiť bôľ tým, ktorí sú v spojení s hriešnikmi dajakým osobným putom, aby ich nezranil alebo nepohoršil. Vážim si Božiu trpezlivosť so mnou?

Liturgia: 1 Kor 1, 1 – 9, zač. 122; Mt 13, 24 – 30, zač. 52; každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA

26. jún

Prepodobný Dávid zo Solúna

Bez podobenstva im nehovoril nič...

(Mt 13, 34)

Božie slovo a milosť sú tými, čo dokážu zmeniť život každého človeka, pokiaľ ich úprimne a bez podmienok prijíma. Pôsobím aj vo väznici a nedávno mi jeden obvinený povedal, že už ku mne nebude chodiť, pretože som povedal, že Boh môže oslobodiť aj väzňov. A on sa už mesiac

modlí, a stále je za mrežami. Vôbec nepochopil, že Boh nás chce v prvom rade zbaviť pút hriechu, ale na to sa treba pozeráť na svoj život nezaujato a v pravde. Boh predsa nie je modlitbový automat. On chce náš vnútorný prerod pôsobením svojej milosti v našom srdci.

Liturgia: 1 Kor 2, 9b – 3, 8, zač. 127; Mt 13, 31 – 36a, zač. 53; každodenné antifóny; menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

ŠTVRTOK

27. jún

Prepodobný Samson Pohostinný

Kto má uši, nech počúva! (Mt 13, 43)

V hĺbke srdca všetci túžime po šťastnom živote. Najradšej by sme žili vo svete, kde smútok, bolesť a námaha sú neznáme, a všetko sa uskutočňuje podľa našich predstáv. Chceli by sme byť vládcami určujúcimi cha-

rakter a beh tohto sveta. A mnohí sa o to aj usilujú. Problémom však je, že tieto egoistické predstavy do seba narážajú a vnikajú z toho mnohé bolesti, a tečú kvôli nim celé rieky slz. Príčinou tohto neúspechu je odvrátenie sa od Boha a náčúvanie zlému. Nezabúdajme však, že raz sa budeme za svoj život zodpovedať pred Božou tvárou.

Liturgia: 1 Kor 3, 18 – 23, zač. 129; Mt 13, 36b – 43, zač. 54; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

PIATOK

28. jún

Prenesenie ostatkov nezištníkov Kýra a Jána

Nebeské kráľovstvo sa podobá pokladu ukrytému v poli. (Mt 13, 44)

Možno nám prichádza na um otázka, prečo človek ten poklad z poľa nevzal, načo kupoval aj pole. Ježiš nás aj tu učí morálnosti. Vzatie pokladu z cudzieho poľa by bol hriech – krádež. Ukazuje však aj cestu, ako sa k nemu dostať čestne. Aj v bežnom živote človeka sa vyskytuje veľa situácií, kde je potrebná voľba medzi dobrom a zlom. Ježiš hovorí, že Božie kráľovstvo je medzi nami. O tento poklad nebeského kráľovstva sa treba usilovať prinášaním ovocia Ducha, ktorým je láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, dobrota, vernosť, miernosť, zdržanlivosť...

Liturgia: 1 Kor 4, 5 – 8, zač. 130b; Mt 13, 44 – 54a, zač. 55 (radové); Rim 9, 1 – 5, zač. 100; Mt 9, 18 – 26, zač. 32 (radové z nasledujúceho dňa); každodenné antifóny; menlivé časti z piatka, zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA

29. jún

Apoštol Peter a Pavol

Blahoslavený si, Šimon. (Mt 16, 17)

Ježiš na Petrovo vyznanie reaguje vážnym prísľubom výstavby Cirkvi. Zdá sa, že otázka Ježiša, za koho ho pokladajú, je mierená účelovo. Ježiš chce cez vyznanie apoštolov poznať dotyk Božieho Ducha v ich dušiach. Vyznanie: „Ty si Mesiaš, Syn živého Boha“ sa preňho stáva jasným znakom nebeského Otca pre identifikáciu apoštola za pozemskú hlavu Cirkvi, ktorú Ježiš zakladá. Aj napriek Petrovmu „veľkopiatočkému potknutiu“ Ježiš svoje stanovisko nemení a očisťuje ho v láske: „Miluješ ma?“ A túto otázku lásky kladie aj mne.

Liturgia: 2 Kor 11, 21 – 12, 9, zač. 193; Mt 16, 13 – 19; zač. 67; predobrazujúce antifóny; menlivé časti apoštolom Petrovi a Pavlovi; myrovanie; **prikázaný sviatok** (HS: 390; PZ: 371, HP: 393)

NEDEĽA

30. jún

6. nedeľa po Päťdesiatnici Zbor dvanástich apoštolov

Vtedy ustanovil Dvanástich... (Mk 3, 14)

Ježiš po modlitbe a hlbokom zvážení vyberá zo zboru učeníkov dvanástich apoštolov. Dáva im špeciálne poslanie a moc na jeho úspešné vykonávanie. Ohlasovaním evanjelia v izraelskej krajine ich pripravuje na misiu pre celý svet. V tomto pozvaní vidíme zodpovednosť Ježišovho rozhodnutia. Možno si niekto kladie otázku, prečo vyvolil aj Judáša. Ježiš v čase výberu videl Judášovo srdce a schopnosti, ktoré ho činili schopnými na danú službu. Aj keď vie, že apoštol nakoniec zlyhá, dáva mu dôveru. Aj my sme Bohom pozvaní do Cirkvi. Nesklameme jeho dôveru?

Liturgia: Rim 12, 6 – 14, zač. 110; Mt 9, 1 – 8, zač. 29 (radové); 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Mk 3, 13 – 19; zač. 12 (Zboru); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár z piateho hlasu a Zboru *Sláva*, kondak Zboru, *I teraz*, podľa predpisu, prokimen, *Aleluja* a pričasten z piateho hlasu a zo Zboru (HS: 148, 392; PZ: 101, 373; HP: 102, 395)

Emil Turiak

JUBILEÁ KŇAZOV

Vladimír Drab – 17. jún – 40 rokov kňazskej vysviacky; **Milan Mojžiš** – 17. jún – 40 rokov kňazskej vysviacky; **Marek Kolesár** – 18. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Peter Cap** – 18. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Marek Puščák** – 19. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Jozef Margetta** – 19. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky

Srdečne blahoželáme a prajeme
mnohaja i blahaja lita.

BLAHOŽELÁME

4. júna sa dožila vzácneho životného jubilea 70 rokov **Milena Gecejová** z Košíc. Milá mamka, želáme ti pri tejto krásnej príležitosti veľa lásky a pokoja od Svätého Ducha Utešiteľa, tichú kresťanskú radosť zo života i dobré zdravie. Prajeme ti, aby si mala aj v ťažších životných situáciách vždy istotu, že Boh je láska. Ďakujeme za všetko. To všetko ti na príhovor Panny Márie vyprosuje u Dobrotivého syn Marcel a Silvia, Júlia, Šimon, Matej, Ondrej. K želaniam sa pripája aj dcéra Natália.

16. júna 2024 oslávi náš duchovný otec protojerej **Jozef Matejovský** 30. výročie svojej kňazskej vysviacky. Pri príležitosti tohto vzácneho jubilea má naša farnosť príležitosť

i dôvod ďakovať Pánovi a spolu s otcom aj za neho, za dar kňazstva, ktorý mu daroval Pán a ktorý on prijal. Ďakujeme za jeho kňazskú službu počas tohto tridsaťročného obdobia, osobitne za službu miestneho farára, ktorú vykonáva v našej farnosti, v Chráme Božej múdrosti v Košiciach-Furčí už sedemnásty rok.

Do ďalších rokov jeho kňazskej služby mu prajeme, ale aj v modlitbách vyprosujeme, aby ho Pán naďalej požehnával, dával mu všetky potrebné milosti, dary a zdravie pre jeho život, povolanie a poslanie v naplnení jeho kňazského hesla: „Nech sa nesklamú vo mne

tí, čo dúfajú v teba, Pane.“ Nech ho vedie Svätý Duch a Panna Mária so sv. Jozefom, jeho menovcom, a nech mu pomáhajú v jeho ďalšej kňazskej službe Kristovej Cirkvi. Všetko to mu želajú a u Pána Boha vyprosujú veriaci farnosti Košice-Furča.

„Kňaz je láskou Ježišovho srdca a každý kňaz nesie v sebe i osobitné požehnanie.

Ved' v každom kňazovi prichádza k nám sám Kristus.“

Drahý náš duchovný otec **Kamil Feč**, 5. júna ste oslávil krásnych 45 rokov svojho života, v máji uplynulo 20 rokov od prijatia sviatosti manželstva a zároveň 20. júna oslávi 20 rokov od chvíle, keď ste prijali kňazskú vysviacku.

Ďakujeme za vašu kňazskú službu v našej farnosti, za vašu prítomnosť medzi nami, za všetko, čo nám v Kristovej láske odovzdávate.

Prajeme vám a do ďalších rokov vyprosujeme, nech pevné zdravie, hojnosť milostí a lásky nebeského Otca i darov Ducha Svätého vám i naďalej pomáhajú kráčať vo svetle evanjelia.

Presvätá Bohorodička nech starostlivo ochraňuje každý váš krok.

s láskou a vďakou vaši farníci z Chmeľovej

Drahý otec **Marcel Písis**, prijmite od nás blahoželanie k 20. výročiu kňazskej vysviacky. Prajeme vám a do ďalších rokov vyprosujeme, nech pevné zdravie, hojnosť milostí

a lásky nebeského Otca i darov Svätého Ducha vám aj naďalej pomáhajú kráčať vo svetle evanjelia. *Na mnohaja i blahaja lita* želá rodina Megelovcov.

Milý duchovný otec **Martin Hasaralejko**, v júni 2024 si pripomínate 30. výročie kňazskej vysviacky. Ďakujeme vám za povzbudivú a poučnú homílie, želáme vám, aby ste na svojej kňazskej púti vždy pociťovali pokoj, radosť v srdci a životný elán. Zverujeme vás pod ochranný plášť našej nebeskej Matky, nech vás sprevádza vo vašej službe. Vyprosujeme

jeme vám potrebné milosti a nevyčerpatelný zdroj zdravia.

s úctou a vďakou vaši farníci
zo Šamudoviec a Krásnoviec

SPOMÍNÁME

„Život je dar Božej milosti a smrť je dar Božej lásky.“

Človek odchádza, ale všetko krásne, čo nám dal, ostáva v nás. Stratíť život v spojení s Ježišom neznamená koniec, ale isté víťazstvo...

3. júna 2024 sme si pripomenuli deväť rokov od úmrtia gréckokatolíckeho kňaza **Andreja Kereštana**, titulárneho kanonika, ktorý 55 rokov svojej kňazskej služby hlásal Božie evanjelium a rozdával veriacim a rodine pokoj a nádej. Ďakujeme všetkým, ktorí si na otca Andreja spomínajú v modlitbách a zapalujú sviečky na jeho hrobe. *Vičnaja jemu pamjat!* S láskou spomínajú manželka Nadežda, dcéry Vlasta a Kristína s rodinami. Navždy ostáva v našich srdciach.

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží kostolov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Fy **DUDAS** ponúka:

- elektrické pohony zvonov
 - lineárny a magnetický pohon zvonov
 - diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
 - zvonové drevené a ocelové konštrukcie
 - nové zvony a srdcia zvonov
 - vežové hodiny a kladivá zvonov
 - opravu starých systémov
- e-mail: jandudas@teraz.de
tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

Viac o inzercii: inzercia@casopisslovo.sk

Slovo oficiálny časopis Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk; ročník 56; periodicita vydávania: dvojtýždenník
Adresa redakcie: SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov, tel.: 051/756 26 42, 0911 711 263
Číslo účtu: SK45 0200 0000 0032 1020 6959; SWIFT KÓD: SUBASKBX
Vydavateľia: Gréckokatolícka cirkev na Slovensku,

Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 51311917
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622

Cirkevné schválenie: Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č. j. 3317/99
Šéfredaktor: PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
Redaktori: ThDr. Miroslav Dancák, PhD. (cenzor@casopisslovo.sk)
PhDr. Adriana Matoľáková, PhD. (redakcia@casopisslovo.sk)
Mgr. Richard Fučko (spravodajstvo@casopisslovo.sk)
Bc. Maroš Tažik (inzercia@casopisslovo.sk)

Jazyková úprava: PhDr. Adriana Matoľáková, PhD.
Distribúcia a grafika: PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
Cenzori: ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.

Redakčná rada: vL. SEODr. Jonáš Maxim, vL. prof. ThDr. ICDr. Cyril Vasil' SJ, PhD., vL. Peter Rusnák, vL. SEODr. Milan Lach SJ, vL. Dr. h. c. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD., vL. Milan Chautur CSsR, Mgr. Ján Hreško, Mgr. Daniel Dzurovčin, Mgr. Stanislav Gábor, PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD., PhDr. Valéria Juričková, PhD., HELic. Martin Mráz, Michal Onderko nml., prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD.

Všetky informácie sú na casopisslovo.sk/redakcia/. Za obsah inzerátov neručíme. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Zásady ochrany osobných údajov sú uvedené na webovej stránke <http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/>.

Pri zasielaní príspevkov použite jeden z týchto špecifických symbolov:
700 (časopis, prípadne zverejnenie príspevku),
1700 (iba časopis),
2700 (iba príspevok),
7700 (anonymný príspevok),
777 (priatelia časopisu Slovo),
999 (eSlovo).
Variabilný symbol: vaše PSČ. Konštantný symbol: 0558

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin
Distribúcia: Mediaprint-Kapa Pressegrasso, a. s., Bratislava
ISSN 1335-7492. EV 182/08
Uzavierka pre číslo 15/2024: 10.07.2024

Titulná strana: Cesta svetla v lese (Diana Plotkin / pexels.com)

Letné stretnutia mládeže 2024

1. TURNUS – 30.06. – 05.07. (15 A VIAC ROKOV)

2. TURNUS – 07.07. – 12.07. (12 – 14 ROKOV)

3. TURNUS – 14.07. – 19.07. (09 – 11 ROKOV)

4. TURNUS – 21.07. – 26.07. (12 – 14 ROKOV)

5. TURNUS – 04.08. – 09.08. (15 A VIAC ROKOV)

6. TURNUS – 11.08. – 16.08. (09 – 11 ROKOV)

7. TURNUS – 18.08. – 23.08. (12 – 14 ROKOV)

MIESTO KONANIA:

GMC BÁRKA JUSKOVA VOLA

CENA: 130 EUR PRE ČLENA CVČ
135 EUR PRE NEČLENA CVČ

PRIHLÁSIŤ SA DÁ ELEKTRONICKY PROSTREDNÍCTVOM ONLINE
FORMULÁRA NA WWW.GMCBARKA.SK (DO NAPLNENIA KAPACITY)

Camp eparchie 2024

1. TURNUS – 05.08. – 09.08. (9 – 11 ROKOV)

2. TURNUS – 12.08. – 16.08. (12 – 14 ROKOV)

3. TURNUS – 19.08. – 23.08. (STREDOŠKOLÁCI)

4. TURNUS – 28.08. – 01.09. (VYSOKOŠKOLÁCI A NE/PRACUJÚCI)

MIESTO KONANIA:

CIRKEVNÁ ŠKOLA V PRÍRODE SV. LUKÁŠA
PRI OBCI VINIČKY NEĎALEKO STREDY NAD BODROGOM.

CENA: 110 EUR
KAŽDÝ SÚRODENEK, KTORÝ SA PRIHLÁSI NA KTORÝKOLVEK
TURNUS CAMPU EPARCHIE ZAPLATÍ 90 EUR.

Nebuďte doma!

Príďte sa stretnúť a nájsť si priateľov.

Lutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31

Každý deň: **svätá liturgia** (18.00h)

Štvrtok: **Akatist k sv. Mikulášovi** (17.30h)

Sobota: **svätá liturgia** (10.00h)

Nedeľa: **svätá liturgia** (08.00h, 10.00h
na Mariánskej hore, 18.00h)

22.06. **Stretnutie vladky s deťmi**, ktoré
pristúpili k tajomstvám zmierenia

29.06. **Púť baziliky (sviatok sv. Petra a Pavla)**

06.07. **Fatimská sobota**: posvätný ruženec
(09.15 h); **svätá liturgia** s modlitbou za-
svätenia sa Neпоškvrnenému Srdcu Panny
Márie (10.00h)

**Michalovce, bazilikaredepmotoristi.sk,
0902 275 145**

16.06. **Svätá liturgia**, Moleben k sv.

Gerardovi s uctením si relikvií sv. Gerarda
a požehnaním jeho šatkou (18.00h)

25.06. Moleben k bl. Metodovi (09.00
a 17.20 h); **svätá liturgia** s modlitbami
za uzdravenie (09.30 a 18.00h)

Klokočov, klokovcovrkat.sk, 0911 105 908

16.06. Mariánske večeradlo (08.00 h);

Akatist požehnaní rodín (08.45 h); **svätá
liturgia** za rodiny s pomazaním olejom
sv. Filomény (09.30h)

22.06. Adorácia, **svätá liturgia** s modlitbami
k sv. Charbelovi za uzdravenie

06.07. **Fatimská sobota**: ruženec (08.30 h),
tretia hodinka + prednáška (09.00 h), **archi-
jerejská svätá liturgia** (09.30h)

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828

Každý deň: **svätá liturgia** (10.30h)

09.06. **Malá púť**: uctenie si ikony Bohorodič-
ky, Akatist k Presvätej Bohorodičke a rozjíma-
vý ruženec (09.00 h), **svätá liturgia** (10.30 h);
pomazanie chorých siedmimi kňazmi

centrumsigord.sk, 0903 983 316 – 7

28. – 30.06. **Kurz Rúť**. Príspevok na kurz je
170 eur za manželský pár.

06. – 11.08. **Rodinný tábor – 1. turnus**.

V rámci programu prázdninového týždňa
sme pre vás pripravili tvorivé dielne, výlet
do prírody, spoločenské hry a ďalšie aktivity
nielen pre deti. Taktiež je pripravený čas
rodinnej modlitby, duchovného slova...
13. – 18.08. **Rodinný tábor – 2. turnus**

koinoniapo.sk,

f koinonia ján krstiteľ prešov

Komunitný dom Záborské

Nedeľa a sviatky: **svätá liturgia** (09.30h)
na Youtube

Štvrtok: **Večer chvál a modlitieb za uzdra-
venie** (18.00h) na Youtube

cenacolo.sk, cdv_slovakia@hotmail.com

Ruženec za závislých: pondelok (17.00h)
v chráme sv. Petra a Pavla v Poprade; streda
(18.00h) v budove kláštora Sancta Mária
v Prešove; štvrtok (17.15h) v Chráme Božej
múdrosti vo Svidníku

15.06. **Deň otvorených dverí v Dome
sv. Cyrila a Metoda v Kráľovej pri Senci**

Klub Prešov: +421 907 197 990

romskamisia.sk, savore.sk, 0915 951 081

15.06. festival **Festrom 2024** v Hanušov-
ciach nad Topľou